

Plymouth, Pa., 16 Vasario.

Isz tankei atsitinkanczių straikų, t. y. pasiprieszinimų darbinjų prieš darbdavius, matome, kad ne darbinjikai, kelenti straiką, bet darbdaviai, kurie per mier yra pradėję vargīt darbinjikus, laimi ir vis nepaliauja isznaudojā, pagal savo norā, darbinjiskzas sylvas. Dėlko tai taip yra? Vyriausia priezastis, be abejonės, yra tame ta, kad dar sziadien daugelis isz darbinjiskzos lūmos, dėlei stokos atsakanczių apszvietimo, nesupranta, kad tiktai tada gal turēt užtikrītā darbā ir darbā gerai apmokama, kada visi darbinjikai ir visokio skyriaus darbų turēs isz vienini susineszimā tarp savės ir kilus kokiam reikalui, visi isz vien galēs dirbti. Dėlei to tai yra reikalas tverti darbinjiskzas organizacijas arba draugystes ir visom tom organizacijom turēt abelnā susizinojimā. Tada darbinjikai patys galēs užvesti darbus, arba, jei darbdavis kūm nuskriaus, privers tajį pasiteisīt. Isz zemiau padūto atsiszaukimo virszinjo „Tarptautiskos Federacijos Laivų Darbinjū“ matoma, kad tulo skyriaus darbų darbinjikai renge sutverti vienā abelnā atskirių organizacijų susineszimā.

Atsiszaukimas tasai, isz imtas isz No. 37 „Letucz. List.“ skamba:

„Prie musų draugų Rossijoje. isz angliszko

Brangus Draugai!

Kreipiūsi prie jusų, laivų darbinjikai Rossijos, kaipo pirmsėdis Tarptautiskos Federacijos Laivinių, Portavų (ūstas) ir Upinių Darbinjū. Tikiu, kad daugelis isz jusų perskaitys szias eilutes ir ne vienam užgaus szirdį mano žodžiai.

Jums jau tur but zinoma, kad laivadarbinjikai visokio skyriaus Anglijoje, Amerikoje, Vokietijoje, Szvedijoje ir

kitose szalise pradėjo paskutiniame laike mislyti, kaip pagerīt savo padėjimā Pamisljo ir daėjo iki to, kad negalima gauti nei geros mokesties, nei labjau aprubežiūto laiko die nos darbo, nei žmoniszkių isz lygų darbe, jeigu kožnoje szalyje laivadarbinjikai reikalaus to skyriūm nū kitų szalių laivadarbinjū.

Todėl nutarta buvo, kad viso se szalise visi laivadarbinjikai, norinti pagerinti savo padėjimā, dirbtu isz vien. Dėlei to sutvertas susineszimo susivienijimas darbinjiskzų draugyszkių po užvardžiu: „Tarptautiskza Federacije Laivinių, Ūstinių ir Upinių Darbinjū“. Mieriai Federacijos sekanti: 1) rupintis, kad darbinjikai paminėto skyriaus darbų risztusi į susivienijimus, arba draugystes (angliskzai Trade - Union), o darbas but vedamas visur ant iszlygų, priimtų per darbinjiskzas organizacijas; 2) kad darbinjiskzos organizacijos visokio skyriaus darbų, koki prigul prie laivaplaukimo, krovimo ar iszkrovimo ir t. t. risztusi į vienā abelnā federacijā; 3) stengtis apie sumažini mā darbo laiko, aut kiek kur galima ir užvesti ūstūse visosvieto maksimaliszkā darbo dienā (t. y. tiesas, kad virsz paskirtų adynų darbinjikas nedirbtu niekur); 4) stengtis apie pakėlimā mokesties paminėtūse skyriūse darbų ir užvedimā visūse portūse, kur tiktai praktiskzai paširodo galimu, vienodos mokesties už tą pat skyrių darbo; 5) žiurēt, kad įstatai, užtarenti tiesas ir pagerinanti padėjimā darbinjūko (kur tokie įstatai yra) butu pritaikomi nepalenktinai ir neslepemai ir 6) szalinti priezastis gincų ir nesutikimų tarp samdanczių ir nusišamdziusių visūse paminėtūse skyriūse darbo, lygei rupintis gesinti tokius nesutikimus susitaikymu, jeigu rupinimasi gerūju sutaikīti neturēs pasek-

mės, tai pakelti abelnā pasiprieszinimā visūse portūse ir vienu laiku visūse paminėtūse virszui skyriūse darbo.

Prie „Tarptautiskos Federacijos Laivinių, Portavų ir Upinių Darbinjū“ prisideda ne pavieniai darbinjikai, bet jau susiriszusios organizacijos arba susivienijimai darbinjū. Priėmimas darbinjiskzų draugyszkių į Federacijā atliekamas Centraliskza Roda jos, kuri randasi Londone, kur ir reik kreiptis norint but priimtais, taip adresavojant: Central Council or the J. F. of S. D. & R. Workers, 181 Queen Victoria Street, London, E. C.

Pradedant nū 1 d. Liepos 1897 m. kožna draugystė, prisidedanti prie Federacijos, turi užmokēt įsiraszymo 1 svarą sterlingų (deszimts rublių) už kožnā tukstantį (arba dalį tukstanczių, jeigu draug. ne but pilnai tukstantis sąnarių) savo draugų, o po tam turi mokēt į kasā Federacijos ant abelno iszdavimo po du penu (keturias ir pusę kapeikos) kas bertainys meto už kožnā sąnari, mokant kiek pripūla, kas sąvaitė.

Kožnas darbinjikas, prigulintis prie Federacijos, gauna ypatingā zenklelį del nesziojimo ant drapanų, kad „žuvinjks žuvinjā isztolo matytu“.

Toliaū, atsiszaukime yra parodyta, kad iszlygos darbo yvairiūse portūse ne vienos; kad Hamburgo porte padėjimas laivadarbinjū daug blogesnis, negu Londone, Gullu, arba Liverpoolyje, o tūm labjau dar yvairiose szalise svieto. Hamburge, kaip zinoma, jau kelintas mėnesis traukesi straikas ir nors kompanija laivų priėmė ant vietos straikierių darbinjikus naujus, bet szie yra nepratę prie tokio darbo ir kompanije tūr daug trotos. Taip ilgai negalēs trauktis, kaip sako autorius minėto atsiszaukimo, - ir kompanija

turēs už nekurio laiko priimti straikierius ir iszpildyti jų norā. Straikieriai gauna pagelbā isz visų krasztų: isz Vokietijos, Szveicarijos ir Szvedijos įplaukē į straikūjanczių rodos izdā keturi szimtai tukstanczių rublių. Apart to, per rupinimasi Federacijos plauke aukos isz Prancuzijos ir kitų szalių. Federacija stengē kiek galint aiszkīti angliskziem darbinjūkam, kad, jeigu tie eitu ant vietos straikūjanczių dirbti, tai tūm didei jūs nuskriaustų, o už nekurio laiko ir pats tai turēs datirti. Kada pasiseks laimėti straikā Hamburge, tai Federacija imsis rupintis ir apie kitų szalių darbinjikus, prigulinczius prie Federacijos. Dabar ir Pietinėje Australijoje traukesi straikas ir szimtas ir trys garlaiviai ne gal iszeiti isz porto, nēs visi tų garlaivių maszinistai sustraikavo. Szauke todėl kogręcziau kitus prisidėti prie Federacijos, kad radusis didesniai sylvai, lengviau but savo norus įvikiūt.

Su szium numeriu pradedame talpinti vardus draugų „T. M. D.“ taipogi sykiu ir mokestį, paskoles bei aukas tulų ypatų, norinczių szelpti „T. M. Dr.“

Kūpos „T. M. Dr.“, kurios dar ne yra nusiuntusios pinigų pas centraliszkā izdinjā ir nepridavė dar iki sziol vardų sąnarių vietinės kūpos sekretoriui centraliskzam, - teiksis su tūm visu pasiskubīt.

Kaip matome tai jau dr. szv. Antano isz Edwardsville, Pa. gerai pazino reikalā uždėti Emigrantų namā ir pirmutinē isz visų draug. lietuviszkų paskyrė 25 dol. Jeigu ir kitos draugystės taip gerai supras reikalingumā Emigrantų namo ir prisidēs su pinigiszka pagelba, tai gal neužilgo ir mes susilauksime Emigrantų namā.

Isz Lietuvos.

Isz Suvalkų rėdybos.

Kiekviena vieszpatystė turi atvirai iszdavusi savo įstatymus, pagal kuriūs jį save valdo. Tokius dėl visų žinios padūtus istatymus (zokonus) turi iszdavusi ir Maskolija. Bet Maskolijoje apart dėl visų žinios iszdūtų įstatymų yra kiti paslapta dūdami įstatymai arba taip vadinami „tajnije cirkuliary“ kuriūs augsztesnėji valdzia dūda savo prisiekiams, kad sekrete užlaikys, urednikams. Tūm galima iszaiszkinti tą dalyką, kad Maskolijoje daug daiktų urednikai daro prieszai visiems žinomas įstatymus, ouz tai nog augsztesnės valdzios jokios hausmės ne apturi, nės elgesi pagal tos paczios augsztesnės valdzios „tajnije cirkuliary“. Tokis cirkuliaras dūtas yra sudų prokuratoriams, zandarams ir pavieczyų virszinikams, idant pagal savo nužiurą plėsztų ir skaitytu laiszkus siunczemus į kitas szalis arba pareinanczius isz ten jau į Maskoliją. Gerai tik tiek, kad tie urednikai, kuriems dūtas tokis paslaptas paliepinimas yra paprastai gudai, kurie moka vien tikt savo kalbą, o ir mažai turi laiko ant tokio darbo, už tai tikt retkarceis atplėsze ant paczto kokį ten laiszką. Dėl to su laiszkais Maskolijoj' reikia atsargiai elgtisi, nės kaip kada galima ar pacziam pakliut ar isz svetur į Maskolija raszant kitą į maskolių valdzios zudanczius nagus pakliuditi. Maskolių valdzia visose szalyse prilaike tą nūmonę, kad ir Maskolijoje sekretas laiszkų užlaikomas, bet urednikai elgdamiesi prieszinaigai tokiam visose szalyse szventai priimtam istatymui, padūda į kankinimą daug žmonių. Szimta syk butu geriaus kad tokių urednikams dūtų įsakymų ne slėptų o iszdūtų jūs atvirai, tada visose

vieszpatystėse žinotu, kad į Maskoliją arba isz Maskolijos gali pareiti laiszkai tik isz girentieji Maskolijos valdzia ir cara.

— Varszavos apskriczio mokslinyczių virszinikas arba taip vadinamas popieczitelis p. Apuchtins naujus žabangus dėl sumaskolinimo lietuvių tiese. Mat joku budu negali įsiuliti, kad vartotu lietuvisz kam raszte gudiszkas raides, dėl to pradės dabar praiti prie jų vartojimo isz mažens tai yra mažus vaikus (iszkalose) mokslavietėse. P. Apuchtins liepė iszdūti lietuviszkas knjigutes gudiszkomis raidėmis po vardu „Istorija Szventata“, (sakau liepe iszdūti, nės dėl tai tarnystos ir pinigų yra tokių lietuvių, ką senai savo duszia maskoliui pardavė) dėl mokimosi mažiems vaikams religijos mokslo. Bet nog priemimo į mokslavietes (iszkalas) szių netikusių knjiguczių dar tū tarpu kunigai atgynė, nės rasztas szventas jose bjauri sukraipytas ir nėra daleidimo ant jų vyskupo. Maskoliui dėl greitesnio sumaskolinimo lietuvių pirmiause rupi įsis kverbti su savo raidėmis (litaromis) ir su savo kalba į apeigas katalikiszko tikėjimo. Cze jisai tikisi padaryti taip, kaip pasakoje tas vilkas, kuris isz pradzių praszė pavėzinti tikt ūdega, o paskui ir visas įvezima įsirangė.

— Padovinio valsecius Kalvarijos pav. padarė visūtina nutarimą, idant priskirti save prie Senapilės pavieto, ir, rasi dėl to, nusiuntė praszymą į vidaus ministeriją.

— Trijų Karaliu dieną sudegė triobos ukinjko Martyno Kriszcziuno Prieszvalakių kaimo, Klebiszkio gmi., Senapilės pav., asakuravotos isz viso ant 580 rub. Przevoznikų kaimo Kidulių gmino, Naumiesczio paviete sedegė, nog ne atsargaus apsiėjimo su ugne, gyvenamas namas ukinjko Jono Naujoko

asakuravotas ant 370 rub. Grūdžio 29 d. Margų palivarko, Szventazerio gmino, Seinų pav. 8 metų vaikutis Jurgis Petruszkauckutis tapo sulaužytas kuliamaja maszina. Grūdžio 30 d. Krekzdaiczių, kaimo Gelgaudisztkio valsecz., Naumiesczio pav. netikėtai numirė ukinjkas Jūzas Lenktis 56 metų amžiaus nog smalkių (garų).

Pylimas dėl linijos gelezinkelio, iszrėzto nū palivarko Szestakavo, Kalvar. pav. ant stacijos Kazlų Rudos turi buti supiltas szia ateinanczia vasarą. Apėmėjais darbų (podraczikais) dėl padarymo to pylimo bus nog valdzios daleisti vien tikt gudai su savo kacapais darbinjkais. Sniego szia žiemą privertė be galo, ir kas dien jo dar vis daugiaus prisideda.

Vardelis.

— Vilnius. Caras Mikalojus II nepaisydamas ant bjaurių darbų koriko Muravjovo, kokiais tasai yra pagarsėjas ir kaipo ant paniekini mo visų atsiszaukimų bei pralieto per tajį koriką mus brolių kraujo, užgyrė patsai projektą atminimo (paminklo), kuris tur but pastatytas minėtam korikui vyriausioje dalyje miesto Vilniaus. „Vilenski Viestnik“, padūdamas dėl žinios tą cariszką užgyrimą, dānesza, kad projektas atminimo yra darbu nekoko skulptoriaus Griaznovo, ir perstato figurą Muravjovo stovint pasirėmus tiesiaja ranka ant lazdelės.

Komitetas statymo minėto atminimo tur ant to reikalo 55 tukstanczius rublių ir tur but neužilgio pradės darbą.

Isz Kitur.

Suvienytos Valstijos.

— Washington, D. C. 9 d. Vasario. Pasiuntinys R. Mahany turėjo kalbą kongrese

priesz priėmimą biliaus emigracijos, perstatyto kongresui per pataisos komitetą. Kalboje savo R. Mahany darodė, kad naujas bilius uždrausti nor ateiti tokiems kurie atnesza naudą sziam krasztui t. y. darbinjcai, ir nedraudze ateiti tiems kurių nekenczia daugumas szios szalies gyventojų t. y. anarkistai ir kiti. R. Mahany privedė dar keletą darodymų prieszingų, perstatytam per pataisos komiteta, biliui emigracijos. Kalba jo buvo priimta.

Diena 11 Vasario bilius emigracijos liko pertaisytas ir priimtas Stuboje 217 balsų priesz 33. Bilius szis skamba: į Suv. Valst. gal pributi visi tie, kurie moka skaityt ir raszyt jeib kokioje kalboje, o ne kalboje vieszpatystės, isz kuriuos emigrantas paeina.

— New Yorkas, 8 Vasario. Korespondentas „Heraldo“ isz miesto Rio Janeiro telegrapavojo, kad skaitlius fanatiszku revoliucionistų esanczių po vadovyste Conselheiro, dāėjo net iki 6,000. Vietiniai gyventojai, isz baimės priesz revoliucionistus, pagelbi jiems pinigais ir žmonėmis. Randa va kariumenė keliūse susirėmimūse likosi sumusza. Revoliucionistų rankosna pateko daugelis lūtų ir mažesnių garlavių ir dabar kontrolevoja visas upes valst. Bahia.

— New Yorkas, 12 Vasario. Į „Worlda“ dāneszė isz Havannos, kad arti Mariel kubiecziai paskandino ispaniską lūtą sykiu su 100 ispanų, kuriē skubinosi su pagelba ispaniszkaigulei apsiaustai per kubieczius. Kada minėtas lūtas buvo visai arti kranto, kubiecziai pasveikino plaukenczius szuveis ir lūtas į pora minutų nuskendo. Ispanai, kurie dar ne buvo užszauti, plaukė prie kranto, bet kubiecziai ir tūs užszovė.

— *Madrid, 7 Vasario.* Nū salų Philipiniszky daėjo žinia, kad ispanai užsrovė asztūnis ministrus philipiniszko maisztinjkų rando.

— *Atenai Graikija 11 Vasario.* Randas Graikijos isztūntė rasztą vieszpatystėm, kuriame apreiszkė, kad Graikija ne gal ant ilgesnio laiko tylėt, žiurint ant atsitikimų ant salos Kretos; o kaipo-gi Kreta geidže prisidėti prie Graikijos randas Graikijos tur tame pasirupinti, nės tokiu budu apstabyta bus pjovynės krikszczionių ant minėtosalos. Rosije ir Prancuzije pritarė tam. Graikija atsiszaukė į kitas europiszkas vieszpatystes, kad nedaleistu ant toliau Turkijai siųsti savo kareivius ant salos Kretos ir tūmi dūti bagelbąsiutusiems musulmanam ant krikszczionių. Graikiszka laivinė torpėdinė po prieziura kunjgaikszozio Jurgio isztplaukė ant vandeny Kretos, kad nedaleisti turkiszka kariumenei isztsesti ant salos Kretos. Vėlesnės žinios pranesza, kad tarp Turkijos ir Graikijos jau kilo karė už Kretą.

— *Viednius 11 Vasario.* Isz tulo vengriszko kaimo daėjo žinia, kad asztūniolika vyrų liko užnūdintų per jų paczias, kurios tokiu budu norėjo isztigelbėti nū savo vyrų, kad liūsia galėtu atsiddūti paleistuvystės darbam. Galvazudės suimtos ir kalinamos.

— *Londonas, 7 Vasario.* Gladstonas, buves pirmsėdis angliszky ministrų, laiszke savo, ant vardo graikiszkos draugystės Byrono, sako, kad federaliszka unija Macedonijos, Bulgarijos, Serbijos ir Graikijos greicziausia gal nubaigti pjovynes Turkijoje.

— *Vasario 10 d.* Korsepondentas „Daily Mail“ isz Petrapilės telegrapavojo, kad

rėdybose Chersoso, Besarabijos, Orlovo ir Astrakaniaus vietiniai gyventojai bada kenozia. Jie valgo arklius ir žiurkes, kad tiktai užlaikyti savo gyvastį. Kad perspėti badui Rosije turės iszdėti, nemažai pinigų.

— *Taszkentas, Rosije aziatiszkoji.* Gubernatorius transkaspiszky valdybų rosiszky praneszė, kad Kanahare Afganistano pasirodė dzuma. Ant rubezių Amudarijos ir Turkestanos tapė isztziusta kariumenė, kad nedaleisti niekam perzengti rubezių ir tūmi nedaleisti tai pavietrei persineszti į Rosiję.

— *Jabalpur, 9 Vasario.* Badas vidurinėse provincijose Indijos neiszpasakytas. Namai prieziuros Bilaspure ir Katno negal badu prispaustus iszmaityti.

Tula penkių metų mergaitė esanti vienam isz paminėtų namų svėrė tiktai deszimts svarų. Suaugę žmonės, kuriūse dar žymu kiek gyvybos, svėrė po 56 ir mažiau svarų. Žmonės tie ant pažiuros baisiai iszrodo. Nors valdže ir suteikia tiems pagelbą, bet iszmaitytie tokį skaitlių gyventojų didei sunku, o antra per nerupestingumą vietinės valdzios, daugelis neaplaiko pagelbos.

Dalis darbu.

— *Hamburgas 10 Vasario.* Kaip buvo pirmiau minėta, kad tuli isz straikūjanczių nutarė sugrįžti prie darbo, bet kompanije laivinė nepriėmė, kilo isz tos priezasties dar didesnis snjudimas tarp straikūjanczių ir turėjo įsimaiszyti į tai policija. Kilus musztynei liko du užmuszti ir 19 sunkei pazeista. Tarp pazeistųjų randasi ir policijantai 5. Susirėmime straikierių su policija, gelbėjo straikūjantiem daugelis naujai pribuvusių į Hamburgo ūstą darbinjkų, norėju-

sių apimti vietas straikūjanczių ir ne įgavusių to. Susirėmimas todėl buvo gana smarkus, ir jeigu ne but atėjus pagelba policijai, tai isz policijantų retas kuris but likes gyvu, nės straikieriai szaudė isz revolverių o tuli svaidė akmenimis ir muszė lazdomis. Tiktai atėjus pagelbai straikūjanti kiek nusiminė ir priversti buvo pasidūt. Policija su aresztavojo 91 isz straikierių.

Isz lietuviszku dirvu Amerikoje

— *Chentel-Ham.* Pora mėnesių atgal apsigyveno Chentel-Ham lietuviszkas daktaras J. Poraitis; garsus isz mokslo ir gydimo; man pacziam teko pas jį atsilankyti. Budams suspaustas liga reumatizmo (sausgele) dusuliu ir diegleis, nuėjau pas minėtą daktarą, kuris davė man gydūlių savo darbo; vieno karto buvo gana; pastojau sveiku. Daugelis vokieczijų ir anglų gire jį, kaipo geriausia daktarą. Dauge- lis rasztų praszo jojo gydūlių. Dr. Poraitis nog visokių ligų paszelpė. Dr. Poraitis kalba lietuviszka, vokiszka, prancuziszka ir angliszka. P. Grinius taip-gi atlanke dr. Poraitį ir tikisi, kad uždegs jame lietuviszės dvasę. Butu malonu, kad mokytų vyrų kodaugiau pritrauktume prie darbo ant liet. dirvos.

Lietuvis.

— *Pittston, Pa. 16 Vasario.* Pereitą Czetvergą Mikas Grablikas, iszvaziūdamas ant vestuvių tulo savo giminaiczio, paliko namėje savo pusbrolij Joną Grabliką, kad tasai, jam pacziam atsitraukus, pastovėtu už baro (Mikas Grablikas laikomus miestelyje saliuoną). Sugrįžes vėl vakare namo rado savo pusbrolij, Joną Grabliką, užsigėrusį besivaidyjant su kitais žmonėmis saliuone; matydamas, kad tame jo pusbrolio yra didžiausia kaltė;

nuvedė taji ant virszaus ir liepė atsigult, patsai sugrįžo į saliuoną. Kada uždarė saliuoną ir norėjo patsai eiti gult, anas, Jonas, laukė jo ir kaip tiktai zengė ant virszaus, durė peiliu savo pusbroliui, Mikui ir, iszbėgęs laukan, pasislėpė. Ant riksmo Miko Grabliko atbėgo namiszkaiai ir rado kraujūse papludusį. Užgavimas pasirodė mirtinas ir isz Panedėlio į Utarnjko nakti mirė. Jonas Grablikas nors isz syk buvo pasislėpęs, bet dabar jau suimtas ir sėdi cipėje. *Dumas.*

— *Edwardsville, Pa. 13 d. Vasario.* Girdėdami ne sykį atsiszaukimus mus laikraszcziuose apie raginimą lietuviszky draugyszčių prisidėti prie jeib kokio tautiszko reikalo, o ne vien pasikakinti tikt vardu „draugystė“ ir dūti ligoje esantiem sąnariam pagelbą, — ant vieno susirinkimo mus draugystės (szv. Antano) daugumu sąnarių ir nutarėm pasilenkti ant paraginimų ir isz savo draug. izdo paskyrėm 25 dol. ant uždėjimo Emigrantų namo. Pirmą nedėdienį po 1 Kovo t. y. 7 d. Kovo mus draugystė laikys susirinkimą ir bus platesnės kalbos apie reikalą uždėti Emigrantų namą ir kaip tame darbūtis reikia.

Sqnarys dr. szv. Antano.

— *New Britain, Conn. 11 d. Vasario.* Nors apgyniman kun. Maszoto buvo nesykį per „Saulę“ pakaltintas kun. Žeb- ris, bet vienok turėjo pasirodyt į virszų, kad ne kun. Žeb- ris, bet Maszotas yra kaltas ir jau tapė per vyskupą pavarytas isz New Britain'o. Kun. Maszotas nog pat pribuvimo į New Britain'ą pradėjo atsizymėti savo bjauriais apsiėjimais ir pagaliaus darbai tie ir privertė vyskupą atstatyti kun. Maszotą. Už szlykszczius darbus kun. Maszoto lie- tuviai net pabrikūse yra pirsz-

tais badomi per svetimtaucius prikaisiojant lietuviszko kunigo darbus. Bėdamums vargūliams! *Lietuvys.*

Mano patemijimas.

Skaitant laikraszczius daug „yvairių teisybių“ tinkasi patemjti. Tiktai czion labai keistai iszrodo, kad tos teisybės ne visūse laikraszcziuose, o ypacz mus, lietuviszkūse, vienaip parodomas, ir tankiausia taip tinkasi, kad koznas laikrasztis turi sav inną teisybę. Kaip czia dabar suprasti tais teisybes, jau asz nepritenku tiek iszmanymo, o tūm dar labjau, kad tulas isz mano draugų „X“ tikrina manę, buk tikrosios teisybės jau niekur asz nerases. Ar tikėt tam? – nežinau. Na, tiek to, palieku asz tai ir ketinu pakalbėt apie paczias žinias, padūdamas per tulus korespondentus į mus laikraszczius.

Sztai tulas paraszo ką, tankei pats nū savės daug neteisybės pridėdamas, ir meldze rėdystės patalpiti; rėdystė, žinoma, negalėdama tikrai zinot, ar tai teisybė, – patalpina jo rasztą. Ir vos spėjo pasirodyt toji žinia skiltise szio laikraszczio, kaip kitas raszėjas drože skaudų papeikimą laikraszczio už talpinimą melagingos korespondencijos, isztardamas prie to, kad tas ir tas laikrasztis tikt vien melagystes ir tetalpinas. Szitai, dar visai nepersenei, matėme, kaip kun. J. Jūdiszius iszpludo „Vienybę“ už pirmlaikinį jo numarinimą. Ar teisingas toks pakaltinimas? Niekados. Juk reikėjo pakaltjti patį padaveją žinios. Tokių atsitikimų rasime ir daugiau.

Žinoma, rėdystė yra kalta tada, kada padūta į jos rankas žinią perkreipe pati, pagal savo paziuras, ką teko patėmyt skiltise tulų lietuviszkų laikraszczių. „Saulė“ 10 num. teisingai szitą patvirtina, prane-

szant apie buvuses Elizabeth'e gobtuves (veseliją); kurią tai žinią „Saulė“ giresi paėmus isz angliszko laikraszczio „Daily Leader“ iszeinanczio Elizabeth'e. Kaip ta žinia yra padūta, asz nekalbėsiu, tiek tiktai pasakau, kad „Daily Leader“ apie tai – kaip „Saulėje“ yra praneszta – neraszė, nės asz kozną numerį szio laikraszczio esu matęs. Jeigu „Saulėje“ patilpo tokia žinia, ir žinia melaginga, tai turėjo kas paraszti į rėdystę „Saulės“, nepaisydamas visai ką paraszys. Tai-gi jau dabar ir asz beveik pradedu sutikti su tvirtinimu mano draugo „X“ kalbėjusiu manę apie nusidanginimą tikros teisybės.

Kad su teisybe daug geriausmes iszkirstume, tai koznam galbut aiszku, o taip-gi tai patvirtina ir p. Lietuvys, raszės 5 num. „Vienybės“ apie Elizabeth'o lietuvius; tiktai noriu uzklausti p. Lietuvos kas kalta, kad nesutikimai tarpe Elizabeth'o lietuvių nesimazina? Ar atsakys p. L. ant szio klausymo ar ne, – asz nežinau. Kad nedūti, vienok, patiems skaitytojams užsimislyti daug ant szio klausymo, bandysiu asz pats paaiszkjti tai, kaip gyventojas to pat miesto.

Matot taip yra: Elizabeth'e užsidėjusios, jau nū seniau, yra dvi draugystės: szv. Kazimiero, prie kurios priguli lietuviai Suvalkų rėdybos ir szv. Jurgio, prie kurios priguli lietuviai Kauno rėdybos, arba, kaip suvalkiečiai o ir pats mus klebonas vadina, „kovenskiai“. Kada pradėjom statyt savo baznyczią, tai nepriteko pinigų statymui reikalingų ir klebonas mus užragino sziedvi draugysti dūti kiek arba nors paskolinti. Suszaukus tam reikalui mitingą, szv. Kazimiero draug., kaipo geriau turtu stovinti, davė tris szimtus dol., o szv. Jurgio szimtą tiktai. Na ir radosi czion zvairavimai, buk kaunieszkiai nesirupiną

apie dvasiszkus bei tautiszkus reikalus. Tada, kaip praneszė 5 num. „Vien.“ p. L., ir tikosi toks nesuprastinas ėmimasi už darbo. Negana ką ne daug naudos tetur, (o gal ir skriauda) bet tūm suvargino kiek savo tautietį, kuris jau isz seniau tur užsidėjas tokią pardavinyczią ir sziaip taip darė gyvenimą, patarnaudamas sykiu savo tautieciams už idūdamus į jo ranką centus (nės ne buk tokios pardavinyczios lietuviai priversti but eit pas svetimtauti, tankiausia zyda, kuris nepaskirs nei cento ant mūsų kokių ten ne buk reikalų, nors jam visi mes paskutinius savo centus sumestume) ir ne mažai taip-gi yra davęs ant statymo baznyczios. O szia dien tas uzmirszta. Ar-gi yra czion nors dalelė teisybės?

Jeigu visad ir visur tiktai tiek mes suprasime ir taip žiuresime teisybės, tai nieko gero negalima tikėtis sulaukt.

Elizabeth'o darbinikas.

Kodel mes varzomes.

Paziurejus ant mus szia dieninių darbų labau lietuvisztės, pirmiausia iszsiszkisza į aiksztę nesutikmus darbavimasi visų, arba nors dalies, apie nuveikimą to ar kito ir noras patraukti užrodytą darbą po savo ranka. Po kiek laiko daugumo nūmonės pradeda svyrūtis į tą ar kitą pusę ir pagaliaus randasi tiktai dvi szalys, kurios ar karsztai remesi tarp savės nesutikime ar tiktai retkarcziais paleidze kiek stambesnės svarbos zodziais į prieszinę sav szalį. Apie susitaikymą nėra nei mislies. Na-gi ir kas isz tokio darbo gal but naudos? Žinoma, kad jokios; o dar labiau, kad kuri nors isz taip prieszingų partijų pasistato savę „daug augszcziau“ už kitą. Tada viskas taip iszrodo, kad lyg visas skaitlingumas partijų sąnarių nyketa, o

į to vietą randasi tiktai dvi ypatos. Viena isz szių zenge pryszakyn ir tare: „sze koks asz dailus, koks mano veidas pilnas, koki rubai pūkūs; asz ir supratimą daug augsztesnį turių už ana, ve, nuskurdėlj; jo neklausykite, nės jis nieko neiszmano, jisai tiktai pritarnauti man teyravertas, o ne ką veikti dėl pamokinimo kitų“... Antras-gi, iszrodantis ant pavirszutinės paziuros labai sunykes, vargo sunkei spandzemas, jokio patarnavimo isz niekur nesulaukdamas, – nors isz syk nedrasiai pradeda kalbėti, bet pagaliaus, matydamas, kaip jo prieszinikas begėdiszkai isz jo tikt jūkesi, bet ne apie patį reikalą szneka, stoja priesz taji su visu užsidegimu ir drože į akis visą teisybę, iszrodant prieszo visą nelabumą link jo ir viso reikalo užimtame darbe. Kilus szio kiam prieszdirbimui, jau viskas eina į szalį ir tiktai asabiszkumai vien rodosi. Ką-gi tada daryt mums, szalyje jiedviejų stovintiem? Nieko daugiau nelieka, tiktai paziurėt kuris isz sziedviejų teisingiau kalba ir jį paremt. Tada tiktai uzmanyntas darbas seksis greicziau įvikdjt. Pakol mes szio įrankio nesigriebime, viskas ir ant toliau taip siubūsis ant vietos.

Turime szia dien keletą lietuviszkų laikraszczių, bet neesant tvarkos tarp jų, visas lietuvisztės darbas liktis tur ne nuveikemu; turim net daugelį pagelbiszkų draugyczių, bet neesant gero supratimo tarp jų sąnarių, jokios naudos lietuvisztėi jos neatnesza; turim szia dien „Susivienyjimą L. A.“, bet, kaip matome, ir czion tvarkos nėra. Apie kokius uzmanymus, pasirodanczius mus laikraszcziuose, nėra jau nei kalbėt; czion neuztikrjtas labai įsikunijimas jų prie tokio skirstymosi į partijas. Apie Emigrantų namą tiek buvo kalbėta dar pėreito meto

„Vienybėje“, kad, rodos, jau net per daug; o vienok tas neliko įkunyto. Ir dabar dar daug apie tai kalbama, o tuli, mat, pasijūke iš dirbancijų tame.

Kaip prasidėjo kalbos apie sutvėrimą „T. M.“ draug. tai taip-gi nemažai prieszinikų radosi. Bet acziū nenuilstančiam trusui tulų pagūdones vertų vyrų, tas liko sutverta ir prieszinikai to su didele gėda tur pasiteisinti prieš visūmenę savo begėdiszku prieš dirbimu.

„Vienybė“, „Lietuva“ ir „Kardas“ dabar ir vėl dirba ant įkunyjimo užmanymo įrengti Emigrantų namą. Dėlko kiti lietuviszki laikraszcziiai tyli? Ar jie ne lietuvystei tar nauja?

Rodos daug iszmingingiau padarytume, kad visus szią dien kilusius dėl lietuvystės labo darbus, pasiimtume isz vien klabiti pirmyn, paragindami savo tautiecius jei ne roda, tai nors centu prisidėtie. Musų žmonės ner taip tingus ant aukų davimo. Nesykj tenka patėmyt, kaip darant kolektas, surenkama net po kelioliką dolerių. Tai-gi musų žmonės neatsisako nū aukų. Patikus reikalui ir asz pats kiek galėdamas savo centu prisidėsiu.

Jonas isz Mikity.

Reikalai

„Tėvynės Mylėtojų“ draug.

Draugai „T. M. Dr“.

1, Vincas Kapsas	pagarbės draugas.	
2, J. Kazakeviczia		\$ - 60
3, P. Mikolainis		„ 1,00
4, F. Mikolainis		„ 1,00
5, J. Miliauckas		„ 1,60
6, J. Vaitkiaviczia		„ 1,00
7, A. Malinauckas		„ 1,00
8, S. Pranis		„ - 60
9, K. Peža		„ - 60
10, V. V.		„ 1,00
11, K. Zaliszkeviczia		„ 1,00
12, M. J. Damijonaitis		„ - 60

13, M. Paltanaviczia	„ - 60
14, M. Lietuvaitė isz Prusų Lietuvos (5 markes)	„ 1,25
Kūpa isz Plymouth, Pa.	
15, J. Kaunas	„ - 70
16, K. Brazys	„ - 60
17, J. Pauksztys	„ - 60
18, J. J. Pauksztys	„ - 60
19, M. Alyta	„ - 60
20, S. K. Alyta	„ - 60
21, A. Alyta	„ - 60
22, P. Staskeviczia	„ - 60
23, S. Bagdonas	„ - 60
24, A. Adžgauckas	„ - 25
25, V. Dzedolikas	„ - 10
26, J. Kunigonis	„ - 10
27, P. Pajaujis	„ - 10
28, J. Vilkelis	„ - 10
29, P. Vilkelis	„ - 10
30, A. Paulanckas	„ - 10
31, J. Kazimierskis	„ - 25

\$ 18,45

Paskolijo „T. M. Dr“.

J. Kazakeviczia	\$ - 5,00
K. Peža	„ 10,00
P. Mikolainis	„ 10,00
	\$ 25,00

Paaukavo savo turtą buves komitetas draugystės „Blavystės“ isz Plymouth, Pa. \$ 25,40

visu labu yra \$ 68,85

„T. M. Dr“ kasierius
J. Miliauckas
(Toliaus bus.)

Peržvalga.

„Lietuva“ num. 4 raszo apie ilsimą Lietuvos apszviestunų, nors jie pirmiaus pradėjo darbūtis apie pakėlimą lietuvių. Matyti, kad apszviestunai, kurie pasizadėjo akmenis sutirpinti, patys atszalo ir savo pažadėjimus užmirszo, įgydami sav sziltokas vieteles. Musų apszviestunų, o ir visų, yra bu das tol darbūtis dėl tėvynės kol reikalinga yra jam materialiszka pagelba ir kol jis yra plikis, tolei yra karszcziiausiu tėvynainiu; bet įgiją sziltoką vietą ir sziek tiek prakutę atszalo ir viską užmirszta, nės jam jau gerai. Vėlinimasis laikraszczių yra vien tikt dėl stokos rasztų, kurių veik visada truko. Tas pats yra ir su

visais musų laikraszcziiais.

„Tėvynės Sargas“ num. 11 pranesza, kad pradžioje Spalinio mėn. (praėjusių metų) ant Priekulės vakzalo (Kursze) suėmė parubezės sargai, (kurie visais gelžkeliais parubezėse važinėja,) Joną Tumą su 600 liet. knių ir laikraszczių. Tūm dar nesiganėdinami nuvyko į Mosiedį pas sugautojo brolių, kun. Jūzą Tumą, ir jį iszkratė, bet nieko nerado. Joną Tumą isz Liepojaus muitinyczios nugabeno į Vilkmėrgės kalinį. Jonas Tumas turi ukę bei burį vaikų.

Telszių apygardos tris valsčiai padavė praszymus dėl sugrazinimo liet. spaudos. Vieną ministrui vidurinių reikalų; o du carui. Atsakymo dar negavo.

„Tėvynės Sargas“ buvo uždejęs sakinį „Ne katalikystė dėl tėvynės, bet patrijotizmas isz Dievo meilės“, kurio skaitytojai nesupranta, ir jį aizkinant dar tamsesniu tampa; dėlto dabar virsz minėta sakinį perkeitė ant:

„Mylėk V. Dievą už visą labiaus, „Artymą kaipo pats save, o „Tėvynę už save daugiaus“.

Bet „niekados neaukukime katalikystės dėl gero tėvynės. —“ (!)

„Garsas“ num. 4 patalpino P. Naujokaiczio užmanymą iszleisti Lietuvos žemlapį pagal esancią angliszkoj knių „History of the Middle Ages“ (ketvirto spaudimo) kuri užima etnograpiškus rubezius isz szesziolikto amžiaus nū Baltųjų iki Jūdųjų marių. Tokį žemlapį meilytu turėti kiekvienas tėvynainis. Dėlto kurie numano tą reikalą, privalo glaustis prie „Tėvynės Mylėtojų Draugystės“ kuri turėdama spēkų ganėtinai pasirupins už iszleidimą tokio žemlapio.

„Garsas“ raszo apie vienybę Airių, kurie dėl tėvynės labo iszszizada asabiszkumų ir isz vien darbūjasi dėl visūmenės

labo. Parnellis, protestonas, rėmė katalikus kovojanczius už laisvę Airijos. Ant seimo Limerick'e, kur buvo apsvairstomi neteisingi mokeszcziiai, užkrauti ant Airijos, prezidentu buvo karsztas konzervatyvas lordas Dunraven, o stambiausiais kalbėtojais katalikų vyskupas O'Dwyer ir dinamitorius Daly. Matyti, [kad toli dar szaukia, kol mes Airius paseksime. Jie nežiuri kas kokio tikėjimo arba pažiurų, ir reikale tėvynės labo, visi eilėn sustoją kovojo už savo tautiszkas tiesas. Pas mus eina viskas athulai. Musiszkiei pirmiausiai žiuri ant tikėjimo, paskui ant pažiurų; kurias laiko už didžiausią prieszą visūmenės, ir kovoja su jomis. Katalikas su protestonu stovi tokioje meilėje kaip vokitys su prancuzu už 1871 metų, ir nors reikalautu to, sakysiu, iszliūsavimas tėvynės, jūdu nesutars, tikėjimo dėlei. O apie pažiuras, partijas, nē kalbos nėra. Lietuvos kunigai sako, kad tikt katalikystė gali iszgelbėti Lietuvą, ir tie visi, kurie už Lietuvą darbūjasi, o nepasirodo gerais katalikais; nū tokių liepia žmonėms szalintis kaipo didžiausio pikto; ir ne aukaus katalikystės, nors to reikalautu tėvynės labas. Tokios gadynės, kad tikėjimą reiktu aukauti dėl tėvynės; nesulauksim; ir nereikia dėlto baimyties. Pats laikrasztis, kuris apie tai raszo, savo skiltise sakė: kad „T. M. D.“ neturi už szvencziausią pareigą katalikų tikėjimą bei pats pradėjo kovą. Tai-gi matome kad musų akys ir darbai yra atkreipti vien tikt ant tikėjimo. Prusų lietuviai, nors be jokios inteligencijos, kovoja už savo kalbą tiktai; apie tikėjimą nei mislies nėra. Musiszkiei kunigai sako, kad inteligentai isz liet. kalbos nori nusikalti ginklą su kuriū galėtu atskirti žmones nū kunijų. Musų visas darbas yra

tikt iszkovojimas tiesų kaip žmonėms, lygiems visiems padonams, bei savo kalboje apsisvietimas. Apie savvaldytę sziadien dar per anksti yra ir mislyti. Bet kaip keistai tą vadovai supranta? Mes kitus raginame prie vienybės bet patys pirmi ją ardome, ir nedarome to, ko kitus mokiname. Ant galo mėginkime kaip Airiai: protestonai, katalikai, konzervatyvai, dinamitoriai ir vyskupai sutartyje darbūtis dėl tėvynės labo. Gal ir mums pasiseks?

„Darbinikas“ num. 4 praneša apie pranesimus Dr. Szlupos Shenandoah laikytus 16, 17 ir 18 Sausį. Dr. Szlupas buvo užsivadėjęs jau daugiaus nesidarbūti, bet savo prizadų, matyt, neiszlaike ir vėl po senovei viską varo. Kas zin ar tai mus Szlupas turētu ant jų ko palikti, kad mes ir varydami progresą, rodos tyčia, niekur pranesimų nelaikome, kur sziadien visos tautos ant to tikt remiasi ir vienyjasi dėl lengvesnio nuveikimo savo uždučių. Vyrai darban! nės Szlupas vėl ant kulnų, ir dar kokios, tai ir pergales mus.

„Darbinikas“ apgarsino aukas ant laivakortės dėl iszvarytų ir Mintaujos gimnazijos mokintinių. Viso yra \$27,80. O viena laivakortė kasztūja pigiausiai \$34. Daug dar nubėgs vandens kol jų balsas darsieks ausis gerdarių, o greičiausiai visai ne.

„Rytas“ pradėjęs naują metą nū 21 Sausio padidino savo formatą, bet nieku nėra didesnis už senąjį. Antgalvį naują padarė, kur isz pabrinko saulė teka. Raszybą ir permainė ant tikrai naujos, nės raszo: „šviečia“, „apšviečiausio ir tt.

„Kardas“ num. 3 raszo apie kelionę užmanymų, kurie ateina ir vėl eina eilėn užmarszties. Apart visų sako: „padavėm ir mes savo užmanymą dėl įrengimo ateivių namo; — bet mes jį gaivinsim ir žiūrė-

sim“. — Anot Faibcziko, žiūrėk nors ant stogo užsilipęs, kad nieks nenor cento iszmesiti; ir dar „Kardo“ ant svieta nebuvo, tai užmanymas ateivių namo jau gyvavo.

„Kardas“ praneša, kad nekokis M. Puzkarevyczia Telszių pav. iszrado pigius prietaisus dėl suvartojimo pajiegos vėjo ir tekanczio vandens. Tas iszradimas einas pavėjui ir priesz vėją, pasrioviui ir priesz sriovę, vartoja pajiegą tekmeš, vilnių. Geistina kad placziaus apie tai „K.“ pranesztu.

Vakarinėn mokyklon, Baltimorėje, susirenkà į 94 vyrus, ir 20 moterų. Moters pareikalavo kito liet. mokintojo, bet szimet jau negaus, kadangi laikas mokyklos jau baigiasi.

„Saulė“ num. 6 raszo apie italijonus, kurie gan tvirtai laikosi ir savūsius gelbsti. Musiszkiei tankiai italijonus nupeikia kaipo labai prastus ir neapszviestus, bet aplankant muzėjus, galerijas ir kitas vietas, daug sutinki italijonų, kurie visai prastai apsidarę drauge ten vaiksztioja. Lietuvių veik niekadus negali sutikti ir jie visai nežino kas tai yra muzėjus, galerija ir tt. Jie tikt zino kur už penktuką arba desztimtuką daug automatizkų dyvų gali matyti bei barą (szinkių).

„Nauja Liet. Ceitunga“ labai gudriai isimanė iszleisti nedėlinį priedą „Kaimyną“; laikrasztis iszeina du kartu ant nedėlios, tai vieno numerio pusę pavertė į „Kaimyną“ isz buvusių „miszių“ iki sziolei ir laikrasztis yra toks kaip buvo, bet turi du vardus ir keletą szprukelių, jeigu ligonis nenumirszt, tai sakoma, kad gydytojas iszgydęs.

„N. L. C.“ pasidėkavoja savo agitatoriams, kurie jai 500 naujų skaitytojų prikaltė ant pirmo bertainio meto, per ką ji stipresnes sylas igavo.

Prusų Lietuvos „Istorija“

esanti spaudoje ir ant 14 Vasario, tai yra ant „Byrutės“ žieminės szventės, gatava busenti ir labai pigi, kad ir vargingiausias nusipirkti galės.

„N. L. C.“ bara „Liet. Pasla“ už subjaurinimą liet. kalbos, kurio dirigentu yra liet. kalbos mokintojas, Tilzės gimnazijos, A. Kurszaitis. Galima numanyti kaip moka toki ponai lietuvizkai, ir ką gali naudoti mokintinei isz tokio mokintojo, kaip skaitytojas regi isz esanczio privedimo:

„Ant Landrotsamta sziczion Darboms pri Einkommenstura. Komisiona yra karaliszka Pagalbininks atsusts. — Bet Žvejavims Pakraszczeis su meszkerems bei kitai nieka neinesz bet kartais lig nei Kasztas nedenge, todėl jau per ilgesni Czesà Žuvų Turgus tiek netur kiek Žmones prisivala, todėl ir Prekes auksztas. — Wel keli Vyrai sustoje priesz Gelzkele Darbininkus tēip, kad manding su Peilu gava toki Duru kad kiti turejo ant Szlypku anapus Ezero namon weszti, kurs ir nelabai pasweiks.“ ir t. t. —

„N. L. C.“ praneša kaip Prusų parubežės gyventojai gabena mėsą isz Lietuvos. Vaziūjant trukiui isz Kibartų į Eidkunas, vienas žmogus nusipirkęs 112 svarų kiaulienos, įlipo į trukį ir per rubezių pavaziavo į Eidkunas, trukiui dar nesustojus, nuszoko anas nū trukio ir ējo savo keliu su kiauliena; tą užmatęs gudiszkas urėdninkas pasakė Prusų žandarui, kursai užniko aną vyti ir anas su mėsa negalėdamas pabėgti, turėjo numesti. Tą mėsą vyresnybė sudegino.

Isz „N. L. C.“ num. 2 matyti, kad ir Prusų lietuviai reikalauja Lietuvos žemlapio. Gromatnyczioje yra atsakymas G. U. isz K. kad jo praszymas eina per „N. L. C.“ sylas Tokis žemlapis kasztūja keles markes, o tą skaitytojais malonėtu kaipo priedą gauti. Re-

daktorius vietoje iszmintingo paaiszkinimo jam taip atsiliepia: „Ar dūdat Jus, svarą sviesto pardūdami, dar szėpelį kvieczių dykai? Isz kito atsakymo matyti, kad skaitytojais reikalauja knigelių ir kaipo priedų. Redakcija atsako, kad „Jusų meilijimą negalime iszpildyti, nes jei tą Jums įvelytumėm, turėtumėm ir kitiems dūti, o tai neįstengiam.“ Ant paveikslu: „Jus pardūdāt sziczion mieste kas metas vienai gaspadinei savo roputes (bulves), veik vis po 10 szėpelių ir už pigiausę prekę, o ji praszytų nū jusų kalėdoms penėtą žasį dykai. Ar Jus jai ir dū-tumbit?“ Mums rodosi kad „N. L. C.“ giriasi visur su iszpildymu skaitytojų reikalavimų; dėlto galėtu kokią naudingą knigelę skaitytojais suteikti, isz ko įgytu geresnę pasekmę ir daugiaus skaitytojų. Atsiliepinu, su kviecziiais ir žasimis, nenuramdysi skaitytojų, ir kitam atsiradus, kursai užganėdins tokių reikalavimus, nustos tikt skaitytojų. Reikalavimai viens po kito kyla, bet nelaimė, veik nei viens netampa užganėdintas.

A. Kurszaitis, 2 num. „Lietuvos Paslo“, ket vesti „N. L. C.“ pas sudzią ant pakoravojimo, nes ji vis priesz konzervatyvus kovodama sako „velus ir veidmainystė“ ir vis kusin lietuvius ant vokiecių bei szirdį perkreipia. Kurszaitis sako „mes lietuviai nenorime lygiais buti lenkams, danams bei prancuzams, kurie Vokietijoje gyvendami, vokiecių neprieteliais yra.“ Baimijasi naba-gas, kad „Naujoji“ igavo 500 skaitytojų daugiaus, per ką padarys vėl ne menkai iszkados vok-konzervatyvams laike skyrymo; tada tai gaus pamatyti vok-konzervatyvai „Naujosios“ vaisius, ale tada bus jau pervėlai.

P. Peleđa.

Szimtmetine atmintis

Naujametiniam numeryje lenkiskos gazietos „Gazeta Radomska“ patalpintas straipsnis redaktoriaus H. Vrobliaucko po antgalviu „Szimtametinė atmintis gimimo Adomo Mickaus“.

Straipsnyje savo H. V. raszo, kad szimtas metų nū gimimo A. Mickaus, mus garsaus rasztiniko, dirbusio lenkiszkoje kalboje, pripūla 1898 m.

Autorius „Odos jaunystės“, „Grazinos“ ir „Pono Tadeuszo“ yra, teisingai, mūsų dievaicziu ir dainos jo rodos ant sparnų nesza duszę žmogaus į gyvenimą linksmių, teisybės ir augščiausių žmoniskų idealų! Jisai savo rasztais pakėlė ir davė garbę lenkiskai literaturai akise svieto.

Raszte savo minėtas autorius sako, kad dienoje szimtametinės atminties to garsaus rasztiniko kalti yra parodyti, su visudidžiausia gūdone, užpelnęta garbę, ir tai atlikti kaip prigul tautai, statancziai virszvisko sveiką iszmintį polytiszką, o ne kokiomis tuszcziomis manifestacijomis. „Kokias paziuras pridūti tokiam apvaikszeiojimui, kad užlaikyti ant visados atminime szimtametines sukaktuves gimimo poeto, tegul, — sako autorius savo straipsnyje, — nutare Varzavoje garsiausi perstatytojai plunksnos ir ukėsai, asz, — sako autorius, — metu mislį su ta vilczia, kad rasis pritarėjų tarp draugų Varzavoje ir ant kiek tai bus galima ne praskambės szis veltu“.

Toliaus autorius padūda, kad:

1) Dienoje, kurioje pasirodė ant szio svieto didis poetas, visi rasztai, iszeinanti Varzavoje ir sziczion (Radomiuje) paszvēstu skiltis savo vien tikt atminimui Adomo Mickaus.

2) Kad iszdūtojai varzaviszki „viribus untis“ apgarsitu druku kaip galima pigiau

iszdavima rasztų Adomo Mickaus ant atminties szimtametinės sukaktuves nū jo gimimo.

3) Kad paskirtoje dienoje archikatedroje Varzavos įmūrjta but nors prasta lentelė marmuro su paraszu:

„Szimtametinėje atmintyje gimimo Adomo Mickaus. Sąjaucenti tėvynainiai 1798 d. 24 XII 1898 m“.

4) Kad iszgauti nū valdzios pavelijimą surinkti turta, kuris but uzvardjtas: „Stipendijje vardo Adomo Mickaus“ dėl studentų universiteto Varzavos, pasiszventusių studiavoti kalbą lenkiszką arba literaturą lenkiszką“.

Tai ir tiek autorius yra pasakes. Raszte savo nėra užsiminęs, isz kokios tautos szaknies paeina Adomas Mickus ir kam jie, lenkai, atsidėkavot kalti, kad literatura lenkiszka tapė pastatyta ant taip augszto laipsnio. Tiktai Amerikos tulas lenkelis klausdamas savo tautiecių kūm jie prisidės prie atminimo tos garbingos dienos, dienos „gimimo mūsų pranaszo“, ir ragindamas pasimisliti apie tai, kadangi jau laikas esąs, negalėjo, turbut, užtylėt neiszsitareš nors vienu žodziu apie tautiszką kiltį A. Mickaus ir sztai isztarė: „laikas apie tai pasimisliti, kad ir mes parodytume paveikslą garbės ir pagūdos tam lietuviszkam daininikui“.

Klipkus.

Kiek apie elektrotechnika.

Diena 17 Grūdžio pereito meto Vienoje atsiliko susirinkimas draug. inžinierių ir architektų, ant kurio J. Kaires laikė kalbą apie istoriszką kyliną elektrikos. Kalbėtojas iszrodė pirmiausia prasiplatinima elektrikos ir jos sunaudojimą. Priesz szimtą metų apie elektriką zinoma buvo tiktai tiek, kad jei jūda katiną tamsoje szukūti tai matytis

silpnos szviesos kibirkstėlės ir kad perkunija yra elektriszkas atsitikimas. Nū to laiko keletas tyrinėtojų, kaip Volte, Maxwell, Helmholtz, Tesla ir kiti persitikrino, kad elektrika gal but pritaikjta prie praktikos. Pirmiausiu praktiszku sunaudojimu elektrikos buvo įtaisymas perkunsargių, kurie 2000 metų priesz Kristaus gimimą jau buvo zinomi Egiptijonam. Antru sunaudojimu elektrikos buvo įtaisymas telegrapo. Kalbėtojas aiszkiai iszdėjo naujausio iszradimo konstrukcijas telegrapo ir dādėjo, kad taip vadinamas dvigubas depeszavojimas yra iszradimu austrijokiszku. Po tam pradėta mislyti apie nauja stebuklą elektriszką t. y. apie teleponą, o tas dar nepėjo pilnai pasigerit, kaip pradėta dirbti apie elektroskopą. Kalbėtojas paskiau perėjo ant elektrochimijos, dādūdamas, kad tas dabar užima žymę vietą ir ant ilgo laiko užtikritas pasilaikymas. Vis laipsniskai iszrasta maszinas dinamoelektriszkas, kurios daugel prisidėjo prie praplatinimo lauko elektrotechnikos. Mūsų laikūse jau raszome perkunija, teplojame szviesa ir vis tai pasinaudojame elektrika, o kaip sako Siemens'as su pagelba tos tikrai pastebėjimo vertos sylos už nekurio laiko gaminsime sav maistui reikalingus prōduktus, o tada socialiszkas klausymas bus jau iszrisztas. Mete 1873 pirmu kartu sunaudota buvo maszina dinamoelektriszka. Ant parodos 1876 m. atsibuvusios Philadelphijoje nemažai stebėtasi isz telepono. Mete 1879 Siemens įtaisė pirmutinį elektriszką gelzkelį Berlyne. Mete 1887 iszkelta Paryziuje garbingą atminimą elektriszką. Tame pat mieste laike parodos 1889 m. tapė mesta szviesa elektriszka nū Eiffelio bokszto ant 100 kilometrų aplink.

Gamta ir pagelba mediciniszka.

Jokia sztuka nei mokslas neiszszengė su taip įzymiu apszireiszkimu, paskutiniūse deszimts metų, kaip medicina, savo visokeriopoje formoje ir iszsiszakojime. Senesnių laikų sunus Eskulapo mąstė busę vienatiniais zinunais medicinos ir su pagelba savo tos zinios mąstė apiponavosę ant duszios, giltinės ir net Dievo. Szįdien jau tie ponai truputį apsimalsinę, kadan gi pasirodė, kad jei kuri nors dalis mokslo, tai ypatingai medicina stovi ant labai silpno paramo. Iki sziai dienai medicina apszunkyta yra vidurinio amziaus iszmislais, ir tą, ką szįdien iszranda, ryt atmeta kaipo be-naudinga ir apgavinga. Iszzenge nauji apasztalai ir garsina, kad visa medicina tai apgavystė tikt, kadan gi gydīt tegalint vien gamta, kaip tai oras, saulė, vandū, elektrika, ir t. t. Kur dabar teisybė? Tas yra zinoma, kad medicina, naudojama gydyme tankei nūdingais vaistais, prie nemokėjimo apsieiti su tūm nusiancze į kapus daugiau negu karės, badas ir vargas. Negalima vienok užgīt, kad gydūlės di-dei nūdingos, rankose sumanaus gydytojo netiktai nekenke sveikatai, bet tankei esti pagelba ir užlaiko gyvastį. Zinomu taip gi yra, kad gydymas naturaliszkas yra labiau nekenkentis už visokias mediciniszkas gydūles ir dėlto užsitarnauja ant pagūdos. Garbės yra verta metoda gydymo kun. Kneipo, užsilaukanti viduriniam ir virszutiniam sunaudojime vandens prie praszciausio kasdieninio gyvenimo. Kiti vėl sako, kad saulė yra geriausiu vaistu ir tvirtina, kad daugelyje atsitikimų saulė pasirodė savo vertumu pagelboje. Yra vėl tokie, kurie maistui naudoja vien tikt pieniszka ir augulius, iszmesdami mėsiszką, ir tvirtina, kād tai esą geriau-

sias užtvirtinimas sveikatos ir ilgo pagyvenimo. Paskesniuose laikūse griebesi metodos dr. Alimondo gydyme su pagelba per jį iszrasto aparato. Dr. Alimond'as savo trijų tomų aprašyme parodo, kad daugiausia sveikatai gelbi elektrika. Metoda ta nėra nauja, vienok elektriskas aparatas dr. Alimond'o, kuris nejausmiai perima elektrika kuną smogaus yra jau ne kartą darodęs savo vertę.

Jonas Gutenberg ir Pradžia spaudos.

Kieturi szimtai suvirsz metų tam atgal dar niekur, turbut, ant svieto ne buvo spaudytų (drukavotų) knygų. Visa iszmintis bei gabumas žmonijos užsilaike vien tikt knygose ranka raszytoše, arba rankaszcziuše. Jeigu kuris paraszė ką prakilnesnio arba kitus užimanczio, tai persiraszydavo tai ranka. Tūmet buvo tam tikri perraszytojai, kaipo kad szia dien drukoriai. Bet pamislyk skaitytojau, kiek tai laiko reikalinga buvo del perraszyto tiktai vienos kiek didesnės knygos, ir delto didelius pinigūs mokėta senesnūse laikūse už knygas, ir pirkti tokias stengė vien turtingi žmonės. Knygas tūmet galima buvo užtikti tiktai kliosztoriūse, arba rankiūse prie turtingai užsilaike knygznyzių bei taip-gi rumūse karaliszkūse ir turtingų žmonių. Knygas tūmet raszė ant pergamento (popiera isz gyvūlių skuros iszdirtda), po tam užlėdavo drutus ir brangius apdarus su klemeriais ir užlaikydavo dėzėlėse kaipo didžiausią turtą. Neretai tokią knygą prirakydavo prie muro, kad kas nepavogtu.

Žinoma, kad isz tų knygų retas kuris galėjo naudotis. Nedaugelis, po teisybei, ir buvo mokanczių skaityt bei raszyt.

Skaityt mokėjo tiktai dvasisz-kija – kunigai ir zokonikai, nes be to negalėjo dievmaldystę atlikti. Mokyklos buvo tiktai prie bažnyzių, kur jaunūmenė mokydavosi ant kunigų. Kunigai ir zokonikai, tiktai ir užsiimdavo mokslu bei pildydavo priderystes perraszytojų prie karalių ir kuningaikszezių. Retas kuris isz karalių mokėjo tūse laikūse skaityt ar raszyt. Garsingas ciesorius Karolius, vadinamas Didziūju, kuris pradėjo vieszpatauti 768 m. po kurio valdže buvo veik visos žemės nū vakarinio krašto Europos iki paskiausiu dienu Lietuvos ukės, tiktai paskutinėse dienose savo amžiaus pradėjo iszmokt pažymėt atskiras raides ir sziaip taip pasiraszyt savo vardą, kas jam rodėsi didei sunku.

Ne reikia todėl stebėtis, kad tūse laikūse tamsybė vieszpatavo visam savo pilnume, kad už teisingesnį radosi tas, kuris buvo stipresnis, kad karės bei galvažudystės tankiai tarp žmonių atsitikdavo.

Tiktai XV – tam szimtmetija nū gimimo Iszganytojo radosi spauda, kuri suteikė tą, kad apszvieta stojosi del visų prieinama, ir dūda viltį, kad su laiku iszsiplatys tarp visų szios pasaulės gyventojų. Prie iszradimo spaudos žmonės daėjo laipsniszkai. Pirmiausia pradėjo daryti paveikslėlius tokiu budu, kad iszpjaustydavo ant medinių lentukių, po tam aptepdavo tirszta kvarba ir su tūm atspausdavo paveikslą ant popieros. Tas ir atvedė prie mislies, kad tokiu budu galima ir knygas spaudyt.

Bet szio kis budas reikalavo daugel darbo ir laiko, pakol pasisekė iszpjauti pirmiausia ant medzio tiek maziukių litarų; ant kozno – gi puslapio knygos reikalinga buvo naujos lentukės. Apart to jeigu reikalas buvo spaudyt naują kokią knygą, tai visą iszpjaustymą litarų reikėjo isz naujo

pradėti. Atėjo tada ant mislies tulam Kosterui (Coster) isz Holandijos, kad geriau butu, jeigu kozna litara butu iszpjauta ant atskyraus szmotelio medzio ir isz tokių szmotelių sudėti zodzius bei visą puslapį drukavojamos knygos. Szioke mislį Kosterio suprato Jonas Gutenberg'as, kuris yra laikomas už pirmutinį iszradėją spaudos.

Jonas Gutenberg'as gimė vokiszkame miestelyje Moguncijoje (ant kranto upės Reno) rietūse 1400 isz turtingų tėvų, kurie gimimu paeina isz Czekų. Ant penktų metų amžiaus likosi sirata. Jaunystėje savo apkelevo daugelį szalių, o budamas Holandijoje susipažino su virszui minavotu Kosteriu ir rįzosi pasidarbiti ant pagerinimo jo iszradimo. Apsigyvenęs mieste Strasburge, paszventė Gutenberg'as visą laiką ant to ir per 10 metų nenuilstancziai dirbo.

Besidarbudamas nustojo viso savo turto ir priverstas buvo jieszkoti pagelbiniko, kad pinigais jam gelbėtu. Atsirado trys tokį, gerai pasilaikanti žmonės, kurie nesigailėjo pinigų, kad tiktai stengtų Gutenbergas privesti savo iszradimą prie tikro pagerinimo. Kada ir vėl jiems pritruko pinigų pradėjo pardavinėti savo daiktus, kad surinkti tam reikalingus pinigūs. Nei vienas, vienok, isz szių neturėjo laimės sulaukti pabaigos pradėto darbo, nes visi pirm laiko apleidė szį svieta. Pa jų myrio Gutenberg'as ir vėl liko prispaustas neturtu ir nepabaigos savo darbo turėjo grįžti į prigimtą szalį, į Mogunciją, kur rado du kitus pagelbinikus: turtingą auksozių Faustą ir zentą jo Szeferą. Gutenberg'as turėjo tūmlaik jau pasidirbes atskiras litaras ir iszpjaustytas tam tikras formas del nuliejimo naujų litarų; bet ne buvo dar iszrades tokios medegos, isz kurios but galima

buvę nulieti atsakanczias drukui litaras. Nulietos isz gelezies drėskė popiera, nes buvo perkietos; szvininės-gi-kaipo per minksztos, greitai gadinosi. Prie pagelbos-gi naujų savo draugų pasisekė, vienok, iszrasti atsakanczią medegą ir nulietos litaros pasirodė atsakanczios.

Turtas ir laime.

Isz gudiszko.
(Tąsa.)

Ne rasdamas jo pilyje, Rudolfas iszėjo į sodą, kur szioje valandoje nieko nebuvo: bet ir ezion ne rado. Rudolfas gąstaudamas, prisiartino prie azero; tenai ant supiltos salukės matytis buvo paviljonas. Prie kranto viena valtelė buvo atriszta ir matytis dabar buvo prie trepų vedanczių į paviljoną.

Rudolfas sėdo į kitą valtelę ir greitai prisiyrė prie salukės. Bet nei paviljone ne rado Edgario. Jisai apėjo sodelį, apsuksantį paviljoną, tenai buvo grotas, gilumoje kurio nimfa isz marmuro laikė rankoje uždegtą likterną; szviesa nū kurios atsimuszė laszūse fontano. Stulpas szviesos, iszėjās isz groto ir apszvietęs medzius ir pakrantį, leido Rudolfui patėmyti kokią tai tamsią figurą, iszsitiesusią ant žolės pora žingsnių nū azero; pasilenkęs pamatė kad tai yra kuningaiksztis.

— Edgar, huk vyru, – tarė Rudolfas, pakeldamas jį. — Kaip galima gulėti ant drėgnos žolės, galima persiszaldyt, ir ant galo kam dū i žmonėms kalbėt apie savę!... Juk tavo atsitolinimą greitai patėmys. Pamislyk apie savo motiną, kuriai didei szirdį gildo toks tavo pasielgimas. Stiprikitės, laikas viską atmainys.

Szie zodziai sustiprino jį, jisai pataisė plaukus ir tarė:

— Teisybė, ne turzinot kiti apie mano atsitolinimą. Eime.

Jūdu tylom sugrįžo ir kada ėjo per salę, kur davė atszaldanczius gėrymus, Edgaras pareikalavo užszaldyto szampano ir vienu maktu iszlenkė.

— Ką tu darai? — patėmyjo Rudolfas, atimdamas nū jo stiklą, kurį antru kart reikalavo pripildyt; tu taip iszkaites ir geri užszaldytą gėryma.

Nieko neatsakydamas, Edgaras ėjo tolyn.

Kada ėjo į szokių salę, Edgaras jautėsi didei smagei; nei vieno szokio neapleido, o kad troszkyti karsztį gėrė užszaldytus gėrymus. Nū Valerijos szalinosi ir laikia vakarienės sėdo gale stalo, toli nū jos.

— Jisai stebėtinai dailus, — kalbėjo savyje Valerije žiurdama ant Edgardo. Bet... ne, ne, asz ne atsisakau nū Samueliaus; gal jūktis isz manes puikės pilni aristokratai.

Ant rytojaus, kada Rudolfas ėjo į persirėdymo kambary, jisai rado ezion kamerdinerą Edgardo.

— Atleiskite, grovas, kad asz užimu jus szioje valandoje, — tarė nusizemines tarnas, — bet mą rodos kad jo szviesybė kun. Edgaras sunkei serga; vakar, eidamas gult liepė atidaryt visus langus ir į czvertį adynos iszgerė didelę stiklinę bonka szalto vandens; asz nesudejau per visą naktį akių ir macziau, kaip kun. mėtėsi po lovą; rytui ausztant jį pagavo szaltis ir asz užklojau szilcziaiu. Dabar radosi karsztis ir mą rodos, kad jisai nepazįsta manes.

Rudolfas skubei apsirengė ir nuėjo į kambarį Edgardo. Jisai turėjo karsztį ir krutys smarkei kilnojosi.

Pridėjas ranką prie kaktos, atsisuko ant kamerdinerio ir liepė kogreicziausia paszaukti gydytoją. Asz pats eisiu pasakyt savo pacziai, kad toji pranesztu kunigaiksztienei. Dagirdus apie tai kunigaiksztiene didei nusiminė.

Už valandos pribuvo ir gy-

dytojas Valteris, kuris, zinodamas noturą Edgardo, greitai apstabdė karsztį ir į szesztą dieną Edgaras rodėsi sveiku. Visi lengviau atsiduso, bet ant rytojaus po tos permainos gydytojas pratarė:

— Turiu už reikalą pasakyt jums, kunigaiksztiene, kad dabartinis stovis sveikatos suvis ne yra užtikrintas ir jei kiek but szlekeziau tai bus labiau paojinga negu kad pirma.

Pilnam nusiminime kunig. iszpasakojo gydytojui isz ko tai vis parėjo ir sakė, kad pati yra pritarusi prisirizimui sunaus prie merginos, kuri yra padarius sutartuves su kitu.

— Na, ar jus mislijate, kad jeigu Valerije ateitu ir dātu zodį, galėtu jisai pasitaisyti?

— Ne galiu užtikrint; bet toji kombinacija daugiau užtikrina nusisekimą.

— Tokiu budu, jauna mergaitė tur uždėt ant savo pirszto szliubinį Edgardo ziedą; asz turiu viską pergalt, kad tik-tai iszgelbėti sunų!

Kunigaiksztiene pakilo pilna vilties pasisekime, nuėjo į gabinetą ir nusiuntė papraszyt grovą.

— Iszpasakokit, kas per priezastis privertė jus padaryt sutartuves taip nelyges, — tarė kunigaiksztiene; — mes pasirupisime ją iszvalnyti nū to! — Jijė iszpasakojo grovui visą kalbą su gydytojum.

(Toliaus bus)

Szis tas.

— Maskvos universiteto profesorius Erisman, szveicaras, papūlė į nemalonę caro ir tapo paleistas nū tarnystos.

Rugpjuczio mėnesyje praejusiu metų Erisman'as buvo į Zuerich (Cyrik) Szveicarijoje, ant kongreso gamtos tyrinėtojų; tenai jis nusigabeno dūnos kampa, kuri buvo (1890) bado mete, badaujan-tiems nū paszalpos draugystės dalinama, kurios virsziniku

buvo pats dabartinis caras, o tūm metu įpėdinis. Toji dūna buvo tokia prasta, kad gyvūliai jos needė. Už tą parodymą dūnos, nustojo vietos tarnystoje.

Draugystės galybė.

Petrapilėje 1877 užsidėjo draug. kurpsiuvių, kur draugai patys dirbdami pardavojo savo iszdarbius. 1882 m. jie uždėjo jau akcijų draugystę, kuri veik 20 metų bėgyje pastojo milziniu. Jie turi įitaisę vieną kurpsiuvių dirbtuvę ir skurų. Savo iszdarbių krautuves turi Petrapilėje, Maskvoje, Odesoje ir kitūse miestūse. Veik visoje Maskolijoje ir dar Azijoje yra reikalaujami jų iszdarbei. 1883 113,902, 1890. 223, 452, 1893. 337,256, o 1895. 472,081 porų apsiavimo pardavė. Per dieną pardūda apie 2300 porų.

Kada mus lietuviai pradės draugiszkai gyventi?

— Paklydęs kazokas. Carui buvojant Breslavoje (Vokietijoje), viens jo kazokų ten liko. Jam sugrįžus ant gelzkeldvario, buvo caras jau pavaziavęs ir jis negalėjo su niekūm susisznekti. Burmistras telegrapavojo Keizerio vietininkui į Berlyną, o tas Vokietijos konsului į Petrapilę, szis Maskolių ministru užrubežinių reikalų. Telegramai ėjo taip: Breslau: „Liko užmirsztas kazokas be pinigų ir be tabako. Ką daryti? Petersburg: „Kazoką parsiuskite su freitkariu, už tabaką užmokėsime“. Breslau: „Kazokas su tabaku iszsiustas“. Petersburg: „Kazokas priimtas, kasztai už tabaką užmokami“.

„Liet. Laiszkas“.

Nauja siuvimo maszina tapo padaryta nū vieno mekaniko Gotoje (Vokietijoje) kuri siuva ne tiktai paakiui sukant, bet ir prieszai; su taja maszina galima siuti sukant į

abi puses. Visos dirbtuvės lenktyniūja derėdamos nupirkti patentą nū iszradėjo. Dabar visos iki sziolei iszrastos ir pagerintos siuvimo maszinos liks užpakalyje naujosios.

Vieszpatyszczzių skolas.

Prancuzija turi skolas \$ 6,000,000,000 (szesziš tukstanczius milijonų). Anglija \$ 3,300,000,000, (tris tukstanczius ir tris szimtus mil.). Maskolija \$ 3,000,000,000 (tris tukst. mil.). Italija \$ 2,600,000,000 (du tukst. szesziš szimtus mil.). Suvienytos Valstijos sziaur. Amerikos \$ 1,600,000,000 (tukst. ir szesziš szimtus mil.) Ispanija \$ 1,400,000,000 (tukst. keturis szimtus mil.). Austrija ir Vengrija \$ 3,000,000,000 (tris tukst. mil.). Vokietija \$ 420,000,000 (keturis szimtus ir dvidezimts mil.), arba 1680,000,000 markių (tukst. szesziš szimtus, asztūnesdeszimts mil. markių). Tais skolas padarė vien tiktai armijos, kurias kas kartas vis didina.

Ateinanczioji žmonių generacija rodosi nebus tokia neiszmananti kad mokėtu jų pirmakunų padarytas skolas. Gal su vienu brukiū, per tais visas skaitlines, užmokėta tapti.

Naujos kningos!

Dabar apturėjom daugybę egzempliorių žemiau paminėtų knigų, isz užrubežės; todėl kuris norės gauti sav patinkamą, lai raszo ant szio adreso: J. Pauksztis Bx 1018

Plymouth, Pa.

MALDU KNIGCS.

Mažas aukso altorius ant puikios popieros, Miszių maldos su abrozėliais (mažam formate).

Krisztoliniu apdaru 60 c.

Szagrino..... 50 c.

Svietiszkos ytalpos knigos:

Olitypos..... 25 c.

Robinsono..... 25 c.

Kantrios Elenos..... 20 c.

Lementorius su poteriais ir mistranturais..... 10 c.

Nigilistai

Tragedija III veikmese

Paraszyta isz atsitikimo 1881 metų
laikia užmūsų caro Aleksandro II.

Parasze Jonas Grinius.

(Tąsa).

ATSITIKIMAS VIII.

(Atnesza kudikį).

Svininas. Szianai kudikį! (atnesza.)

Liudmila (klaupia priesz zandarus). Geri žmonės, pavelykite pabucziuti savo kudikį. Olga mano brangiausi! apsikabink manę paskutinį kartą! Daleiskite nors vieną kartą prispausti prie szirdies motinos kudikį, kurio ketvirtį metai kaip ne macziau.

Svininas. Negalima! (lenda Liudmila). Stok! Sabakov, laikyk stipriai!

Liudmila. Prieteliai susimylėkite ant vargingos moteries tikt pavelykite man su tūm kudikiu atsisveikinti.

Svininas. Aha-ha-ha! atsisveikinti! prispausti prie szirdies! taip kalbi kaip butum pirmą naktį apsivedusi. Mes reikalaujame nigilistų, sakyk, kur jie? Kad nesakysi, tai mes tavo kudikį prispausiu prie mano szirdies su tokia meilia, kad dvase isz koserės iszlėks.

Liudmila. Prieteliai susimylėkite, atsiminkite, kad ir jus tuffite vaikus ir paczsas; ką tas kudikis jum padarė? asz kalta, manę nudangokite, o kudikį paleiskite.

Svininas. Budeli, prismaugk kudikį, palikk pusiau gyvą. (Budelis smaugia).

Kudikis (rėkia) mama! mama!

Liudmila. Tironai, už ką tą kudikį kankinate, jis nekaltas!

Svininas. Kaip tai nekaltas tas kudikis? kad tu kalta, tai kaltas ir tavo vaisius. Dievas koroja už vieną 10. Ar netinai prisakymų bažnyczios?

Liudmila. Ar nebijote Dievo, ar netikite, kad už nekaltą užmūsų kudikio, amžiną kentę apturesite pragare.

Svininas. Durnysta. Caras, mūsų tėvas, jis atsako už mumis ant žemės ir danguje. Žinai, mergaika, kad caras ant žemės tiek tenklina, kiek Dievas danguje.

Prokuratorius. Gana jau to katakizmo, padarykite galą greicziau!

Svininas. Budeli, užsmaukkie kudikį! Matyti, kad su ta motere nieko ne padarysime.

Budelis. Negaliu, Jusų Mylista!

Svininas. Ką tu sakai?

Budelis. Negaliu, Jusų Mylista! kad ir manę užmūsų tam. Kudikio dar savo gyvastyje ne nudangojau. Bobą, vyrą, arba ir szitą gražią moteriszkę tai užmaugsiu į akies miškonį.

Svininas. O tu szuns vaikel! szuns duszia! Smaugk, ba užmausiu! (atstato revolverį). Tai maisztinikas!

Budelis. Jusų Mylista! kad taip jau baudziate, tegul bus valia Dievo! (tegnojasi). Vo imia ota i syna i ducha... Pedavai wodki! (Svininas isztraukia bonka isz ancio).

Svininas. Gerk kalės vaikia!

Budelis (geria) (nubraukia prakaitą). Na, dabar Dieve padėk!

Liudmila. Liaukit, liaukit! asz viską jums pasakysiu!

Svininas. Ot, matai, graziuke! Asz mokėjau pamokyt. Na, sakyk karvelėli!

Liudmila. Asz pasakysiu, bet tikt vienam prokuratoriumi, visi turite iszeiti.

Svininas. Vis tiek jau (iszeidamas) dabar tai vyriszka padarysi (iszeina).

Prokuratorius. Ar tamista iszdūsi nigilistus?

Liudmila. Geradėjingas Pone! Ne troksztu prisipažinti, tikt meldziu tamistos nekankinti mano nekaltą kudikį. Susimylėkite ir nedaleiskite tironams Caro mano kudikį žveriszku sudu nukankinti.

Prokuratorius. Ne mano valia. Caras taip prisakė, o mes turime pildyti jo prisakymą akiai.

Liudmila. Žmogau, kur tavo sąžinė, kur jausmai szirdies, kur ta esybė, kurią pripažinsti už augszcziausią ant svieto.

Prokuratorius. Pone, Rossijo, ner kitos esybės, kaip caras; mes esame akli tarnai ir įrankiai jojo.

(Įneina Svininas).

Svininas. Na, kaip, Jusų Mylista! ar pripažino?

Liudmila. Matau, kad ne iszmelsiu nū jusų gyvasties mano kudikio, tai pavelykite nors paskutinį kartą atsisveikinti su jūju.

Prokuratorius. Praszykite nū manęs turtų, net gyvasties, atidūsiu, bet prisakymo Caro ne atmainysiu.

Svininas. Na, budeli, smaukk kudikį; jau dabar ji ne apgaus mus (budelis artinasi prie kudikio).

Liudmila priepūla prie zandarų ir lupa kudikį) kudike-li mano brangiausias! (zandarai atstumė Liudmila).

Budelis. Jau užmaugiau!

Liudmila (laužo rankas). Užmuskite, užmuskite manę! troksztu myrio.

(Uzdanga nusileidžia).

III Aktas (veikme).

ATSITIKIMAS I.

Scena perstato studentų buveinę. Ant scenos Perovska ir Aleksandra).

Perovska. Mano brangiausias! Sziadien esu linksma ir pakakinta isz tamistos atsilankymo, nes sziadien susirinks visi draugai mūsų, pasidziaugti isz vaisių darbų mūsų.

Aleksandra. Mano brangiausia! ir asz isz nužudymo caro esu linksmas, sziadien matau, jog draugai mūsų yra tikri kareiviai didzios armijos liūsybės.

Perovska. Matai tūs jaunikaiczius, su kokiu drąsumu ir pasiszventimu jie eina ant myrio; tas tikt gal suprasti jų pasiszventinimą, kuris tą jauczia. Eina vargszai ant myrio dėl kitų, negal jie trivot, matant darbinją ir ukėsą kruviną prakaitą liejant dėl tirono.

Aleksandra. Zofija, nū sziadien asz noriu užmirsztii pra-eitę, o gyvenimą savo paszvensti dėl labo žmonijos. Su ta misle atėjau pas tavę, idant podraug su tavim vienoje glitoje kavoti už liūsybę.

Perovska. Mano brangiausias, tikėk man jog dėl tavės szirdis mano daugiau prielanki už visų moterių Rossijos.

Aleksandra. Zofija! acziu tav, asz dėl tavęs iszszizadu turtų, garbės ir giminės; tu pastojai szventa dėl manęs! (zva-

nelis).

ATSITIKIMAS II.

(Įeina Želabovas, Kibalczikas).

Želabovas. Sveikiname draugą!

Aleksandra. Ačiu, draugai! kas pas jus naujo?

Želabovas. Nieko ne žinome.

Kibalczikas. Prieteliau, pasakykite mums, kas atsitiko su Liudmila?

Aleksandra. O, prieteliai, baisi galvažudystė!

Perovska. Ar ją nudangojo?

Aleksandra. Tironybės, kankinimai baiseni už galvažudystę! Liudmila tapę įstumta į kalėjimą, kur buvo tyrinėta per žandarus. Jos vyrą su kudikiu pargabeno, norėdami iškvosti, bet Liudmila tvirtai stovėjo prie savo; tada caras prisakė nukankinti kudikį akise jos. Nelaiminga nedatrivojo – iš gailesčio ir rūpescio iš proto išėjo.

Perovska. Atkerszjime! ne turėkime szirdies dėl tirono, kuris žudo nekaltus kudikius. Tegul pražuva caras, Aleksandra III; tegul supranta, kad ir ant jų yra kora.

Visi. Garbė Liudmilai! Lai gyvūja Liudmila!

Želabovas. Broliai, pakol mūsų tautoje gyvūs kibirksztėlė liūsybės, toleik vardas Liudmilos bus garsus. Sziądien mes mirsztame ant kartuvių, esame paniekinti, bet ateis laikas, jog nauja gentkartė garbins mus, pripažins mums garbę. Kunus mūsų sziądien kavoja į paslėptą vietą, bet ateis laikas, jog taps atjieszkoti ir sukrapjti aszarom žmonių. Tai bus paminklai, tvirtesni už geležį ir akmenį, nės ant jų paminklų sudės dūną ir liūsybę žmonių, už kurią sziądien kovojame krauju savo.

Kibalczikas. Prieteliai liūsybės, atsiminkite, jog prisiekiame priesz Risakovą atkerszjiti carui už mūsų brolius!

Visi. Tegul pražuva caras.

Aleksandra. Prieteliai, szis Aleksandra III ne vertas gyvūti ant sviato; jojo tironybės pereina protą žmogaus, apsiautė savę galvažudžiais Katkovais, Svininiais ir nori visus protingus ir gerus žmones nužudyti.

Perovska. Garbė mūsų broliams!

Želabovas. Uzdainūkime giesmę kuri palinksnius mūsų szirdis ir sutvirtys mūsų dvasę. (Giesmė).

ATSITIKIMAS III.

(Už Scenos girdėt baladojimas.)

Svinin. Sukin, Sobakov! szenai!

(Išmusza duris)

(Nigilistai griebesi už revolverių)

Aleksandra. Broliai ne pasidūkime, pirkime myrį ko brangiausiai.

Kibalczikas. Narsumo broliai.

(Svininas ir 6 žandakai įpūla ant scenos.)

Svininas. (atstatytu revolveriu). Sobakov, Sukin, imkite ji. (žandakai szauja ir nigilistai taip gi.)

(Aleksandra pūla užszautas)

(Želabovą suima.)

(Kibalczikas ilgai galinėjasi; du žandaru parmeta; kiti du žandakai jį surisza; – nigilistai suimti.)

Svinin. Palauk, bus jums priesz carą mūsų tėvą prieszjitis!

Durakov. Vasze blagorodije! kunigaisztis Aleksandra užmusztas

Svinin. Išzgama, daneszikas!

Perovska. Neturi tamista tiesos ant numirusio keikt. Kunigaisztis Aleksandra buvo geriausias žmogus iš giminės Romanovų.

Svinin. Suriszt szitą mergaiką!... Ei, Sukin, Durakov, vesk į cipę szitūs maisztinjkus. (išveda.)

(Uzdanga nusileidžia)

ATSITIKIMAS IV.

(Scena perstato kancelėriją Petropavloskoj' tvirtynėj.)

(Ant scenos randasi Svininas, budelis, Sukinas ir Durakovas)

Svinin. (Gere degtinę). Tai kad tu zinotum, kiek kartų atsimenu vakaryksztį atsitikimą su nigilistais, tai sziorpulei kuną mano perima. Tikėkit man, kad ne bucziau buves girtas, tai nigilistai butu mus sugrumdę.

Budelis. Kodėl Dievas ant tų biesų perkunus ne siunczia? E, tur but Dievas perdaug mielaszirdingas.

Svinin. Budeli, misliji, kad caras negal tūs biesus pats nukankinti, ar tu ne zinai, kad caras ant žemės tiek ženklina ką Dievas danguje.

Budelis. Vasze blagorodije! pasakykite, kodėl Dievas daleido carui mirti?

Svinin. Ką tu kvaily pliauszki! Caras pats praliejo savo szvencziausį kraują už mus. Parodė mums, kad ir mes privalome pralieti kraują nigilistų. (riaugsi).

Durakovas. Vasze blagorodije! Mus caras ne užmusztas, ne mirė, tiktai užzengė dangūsna.

Svinin. Tai vis tiek jau, kad gauti geresnę tarnystės vietą.

Sukin. (pridėjęs ranka „podkozyriok“) Vasze blagorodije! Dievas paszaukė mūsų mieliausį tėvelį pas savę, nės ten ir reikalauja valdonų. Jis dabar ten iš augsztybės ziuri ant savo tarnų, o gal ir pyksta ant mus, kad ne atkerszinom nigilistam.

Budelis. Vasze blagorodije! O kaip ten bus vadinamas mūsų caras Aleksandra II?

Sukin. Paszautasis.

Budelis. O dėlko ne palaimintas? vasze blagorodije!

Svinin. Dėlto, kad popas jau nespėjo jo palaimjti.

Durakov. Mūsų caras dabar sėdi po deszinei Dievo Tėvo, Visogalinczio.

Budelis. Melūji, Durakov! Kristus sėdi po deszinei Dievo Tėvo.

Svinin. Tas teisybė, negalima juk vieną nustumt, o kitam vietą dūt. Tai but ne pagal tiesas.

Durakov. Vasze blagorodije! Asz teisybę sakau, sėdi po deszinei Dievo Tėvo mus caras paszautasis.

Svinin. Iš kur tu, Durakov, apie tai dasizinojai?

Budelis. Matyt per dvasę szventą.

Durakov. Popas ir burtinjkai mą apie tai kalbėjo.

Svinin. Na, Durakov, sakyk, ką jie tav daugiau yra pripasakoja.

Durakov. Vasze blagorodije ir tu Sukin nepatikėsit mą, jog asz verkiau kaip kudikis, kada... (verkia.)

(Toliau bus).

Farma ant randos arba pardavimo, pagal patį miestą Plymouth, Pa. 45 akrai lauko, triobos dėl gyvenimo, visi padarai prie ukinjystės: vežimai darbinei ir dėl isz važiojimo pieno, 3 geri arkliai 16 gyvūlių ragūtų, daug-kiulių, visztų, žasų... žodžiu tarent viską ukinjystei reikalinga galima pirkt arba randavot už labai pigę prekę.

Atsiszaukite po szium antraszu: Geo Narvat. Plymouth, Pa.

Teatras!

Teatraliszka draugystė isz Pittstono Pa. losz teatrą „Ponas ir Muzikai“ 22 diena Vasario 1897 m. bažnytinėje saleja ant ulyczios Butler. Teatras prasidės ant 7 ad. 30 m. vakare. Užpraszome visus Lietuvius ir Lietuvaites isz Pittstono ir isz aplinkinių miestelių. Tikietas 35 ir 25 c. dėl vaikų 10 c., Visus meilugai užpraszome. *Komitetas.*

Pajieszkojimai.

Asz Petras Nemura pajieszkau savo brolio, Pauliaus Nemuro. Jis pats, arba kas isz jo pažystamų dūkit zinią ant szio adreso. P. Nemura 222 E. Centre str. Shenandoah, Pa.

Kas žino kur dabar gyvena Jonas Steponaitis? Jisai ilgą laiką gyvena New Yorke, o paskui Brooklyn'e. Jo brolis, gyvenantis Lietuvoje, pajieszko jo. Jeigu kuris zinotu apie jį arba jisai pats teiksis trumpam laikia dūt zinia. ant szio adreso: „Vienybe“ Box 1018 Plymouth, Pa.

Kas myli skaitymą?

Jeigu kuris meilautu apturėti pirmenių metų „Vienybės“ visus numerius, lai raszo pas mus kurių metų „Vienybės“ visų metų num. norėtu gauti; mes turime po keletą exemplorių „Vienybės“ dar nū 1890 m.

Pardūdame kožno meto „Vienybe“ už \$3,50.

Tai-gi, jei kas norės tokius apturēt, raszyk ant szio adreso: Mr. J. Pauksztis Box 1018 Plymouth, Luz. Co. Pa.

LIETUVIAI KRIAUCZIAI Tėmykite!

Dabar yra goriausias laikas mokytis, todėl kuris norits iszmokti gerai kirptie kreipkitės prie manęs. Asz mokinu už nedidele prekę sistemas ir praktikos kirpimo visokių naujausios mados drapanų.

Norintieji teiksis atsiszaukti ant szio adreso:

Mr. J. Bubelis 418 S. Paca str. Baltimore, Md.

Adresai

- Centraliszki virsziniki draug. „Tėvynės Mylėtojų“
- Prezidentas J. Kazakevycze Box 391 Hazleton, Pa.
- Kasierius J. Mihaucokas, 308 W. Centre str. Mahanoy City, Pa.
- Sekretorius P. Mikolainis Bx. 52 Thorp, Wis.
- Apdirbėjas T. Astramskas Bx. 200 Minersville, Pa.

Broliai Lietuviai! Einat pas visus, užolkit ir pas manę, o tikrai ant ilgiau užsilkait, nes užlakai geriausius gėrymus, cigarus pirmos klifosos, o ir rodoje pirmutinis. Užsak eidamas, pro szalį po N 31 W. Coal st. Shenandoah Pa. **VINC. LEVONAVICZIA.**

Lenkiszkos knygos

- maldų, pargabentos isz užmarės.*
- Gauamos pas Jūz. Pauksztį.
- Westchnienie duazy pobożnej, zblór nabożenstr i pieśni z przydanem Drogi krzyzowej, Gorzkicia zali i psalmów \$1,50.
- Zloty Oltarz czyli zblór nabożenstrw dla chrześcian i katolików \$1,30.
- Oltarz czyli zblór nabożenstrwa dla młodzieży katolickiej 70 c.
- Wyborek nabożenstrwa dla młodzieży katolickiej 50 c.
- Maly zloty oltarz dla pobożnych dzieci katolickich 45 c.

Knigos

pargabentos isz užmarės: *Maldų knygos,*

- Aukso Altorius, arba Szaltinis danglasku skarbu 2.00 iki 3.00.
- Garbe Dievaj ant aukszybės „ „ „ \$1.50.
- Balsas Balandėlės 1.35c., 1.50c. ir 2.00c.
- Kniga giesmių arba Kanticzkos. „ „ 75c.
- 150 Psalmu Dowido karaliaus ant paveiklo kanticzkių 75c.
- Istoriszkos dvasiszkos italpos knygos,*
- Gyvenimas Viezpaties Jezaus Kristaus, 75c.
- Istorija seno ir naujo Istatymo su abrozėl. 15c.
- Istorija seno Istatymo „ „ „ 25c.
- Gyvenimas Marijos „ „ „ 20c.
- Menuo žwenziausios Marijos Panos 30c.
- Sopulėj Motyos Diewo „ „ „ 30c.
- Evangelijos supulkeis apdarais, 1.00c.
- Gyvenimas Szwėntuju, ant visų metų kożnos dienos, pirma, antra, treczia kotvirta ir penkta dalis už kożną dalį po 85c.
- Gyvenimas szv. Benedikto Labro „ „ „ 10c.
- Stebuktai Diewo Szvencz. Sakramente 40c.
- Istoriszkos knygos swietiszkos italpos.*
- Istorija Lietuvos „ „ „ 30c.
- Istorija Suvienytų Valstijų Amerikos ir konstytucija „ „ „ \$1,00.
- Trumpa sanovės Lietuvų Istorija 10c.
- Aplinkraztis kun. Petravycziaus į Vilniaus. džiakonystės kuningus 1870 m. „ „ 5c.

- Už ką mes lenkams turime buti dėkingi arba nūdėkingi, graži knigutė kurioje apraszyta visai musų prietikiui su lenkais nū pat krikšto Lietuvos 5c.
- Žiponas bel žiponė „ „ 40c.
- Žirgas ir vaikas „ „ 20c.
- Vytautas didis Lietuvos kunigalkastis 30c.
- Aplė sanovės Lietuvos pills 10c.
- Kanklės Lietuviszkos dainos keturiems balsams (su natomis) 20c.
- Amerika pirtyja (komedija) „ „ 10c.
- Aplė kalbų pradžia „ „ 5c.
- Budai gydymo nekurių ligų „ „ 25c.
- Ką daryti, kad sveiki butume ir ligai gyventume 5c.
- Kas yra, o kas bus! žvilgis ant szty dienų ir į ateitį 5c.
- krumplių Jonas, apysakėlė „ „ 5c.
- keletas žodžių apie nežmoniszkus maskolių darbus kražiūse ir apie sudyjimą kražiūsių Vilniuje 5c.
- keletas rasztų apie kražių ateitikią 10c.
- Tamoszius besotis apysaka 5c.
- kalba dviejų žmonių kazimiero ir Antano apie katalikų bažnycios pamatą 5c.
- Lietuvos kanklės (eilėmis rasz.) 10c.
- Pamokalai apie sudą Dievo, pakutą, dangų ir nekaltą prasidėjimą Szv. Panos Marijos 10c.
- Pamokalai ir Ganytojaus kalbos sodlecaiams, knygą pirmoji, apima laiką nū pirmos nedėlios Adventų iki pelenų dienai! (pamokalai kożnam nedėdieniui) \$1,30c.
- Trumpi pamokulimai ir rodos, pagal kurias turi eigtis kiekvienas žmogus 10c.
- Lietuvos gaspadinė arba pamokinimas kaip suvartoti Dievo dovanas, paraszė žmona. Antras izieidimas pagerintas 15c.
- Final rjū gyvenima, viensėdis ir pirmutinė szalna 10c.
- Pavargėlė ir kaip gyvena kynai, apysakos 10c.
- Andersono pasakos (su abroz.) 15c.
- Gydyklos nū baimės myrio „ „ 20c.
- Miaja ir žiedas „ „ 25c.
- Naujausia sapnų knigėlė „ „ 50c.
- Ženybos palkių Miko „ „ 5c.

Knigos poetiszkos.

- Senkas Jurgis „ „ 15c.
- Vitoliorauda, pulkus poematas isz senovės lietuvų gyvenimo, 2 knygos 1.25c
- Dūnelaiczio pavasario linkamybės 10c.
- Konradas Valenrodas „ „ 10c.
- Tėvyniszkos giesmės „ „ 5c.
- Jūkaunos dainos „ „ 5c.
- Naujos dainos „ „ 10c.
- Birutės dainos „ „ 10c.
- Tėvynainių giesmės „ „ 40c.
- Petro Armino resztai — eilės „ „ 10c.
- Pagrėnų gobtuvės — teatraliszka 10c.
- Ponas ir Mušikai, Drams penkios permalnosė, paraszta Aleksandro Guzucio, 15c.

Apysakos.

- Palangos Juze, linkami skaitymai „ „ 20c.
- Kastelybė tai nemelas puikios apysakėlės isz lietuvų gyvenimo 15c.
- Historije apie gražą Mageloną, dukterį karaliaus isz Neapolio ir apie Petrą kareivį 20c.
- Pajudikime vyrat žeme, pulki apysaka paraszta patrijotiszkoje dvasėje pagal vengrišką pono A. isz B. autoriaus knigutės „Kas teisybė tai ne melas 15c.
- Pasaka apė Szaltabusius (jūvingas) 5c.
- Žiemos vakaro adynėlė, vokiszkom raldėm 20c.
- Wužikėlis „ „ 15c.
- Valkų knigėlė „ „ 15c.
- Ant Nakvynės 5c.
- Kaimynų pasaka 5c.
- Kaukazo belaisvis 5c.
- Kur melė, ten ir Dievas 5c.
- Kas kaltas 5c.
- Negirdėtas daigtas 5c.
- Pasakojimas apie vaitą ir jo rasztiniką 5c.
- Senis Makrickas 5c.
- Vakaras Tilviko pirktelė 5c.
- Gyvenimas Stepo Raudnosio ir kiti naudingi skaitymai. [ketvirta dalis „Sziaulėniszko Senelio“] 15c.

Moksliszki rankvedžiai ir kitokios knygos

- Kniga dėl iszmokinimo visasvietinėse kalbos 15
- Aplė buwimā Diewo „ „ 5c.
- Grieszninkas priverstas metavotis „ „ 15c.
- Pamokalai apie trusę „ „ 5c.
- Talmudaisr musų žydai „ „ 10c.
- Szkala su kalba „ „ 20c.
- Prieszauszris „ „ 20c.
- Kaip įgyti pinigis ir turtą „ „ 20c.
- Girtybė 5c. ir 10c.
- Genių dėdė, graži pasakutė kur iszrodyta, Aplė žemę ir kitus swietūs, jų buvį ir pabaigą 75 c.

- kaip labai swietę slogina maskolių valdžis 5c.
- Aplė Dangų 5c.
- Final ir jų gyventimas, ir pirmutinė szalna 10c.
- Lietuvos gaspadinė 10c.
- Žodynas kun. M. Miezinio \$900.
- Naujas elementorius (1895 m.) apdarytas su puikiais paveiklais 15c.
- Trumpa peršvalga Lietuvystės darbų Amerikoje 20c., dėl perkupcų po 10c.
- Kalendariai ant 1889, 1890 ir ant 1894 m. po 10c.

Įvairios dvasiszkos knygos,

- Pamokalai ant didžiųjų metinių swencų ir di dālosios nedėlios, 50c.
- Tiesos Žodžiai, 35c.
- Filiotea arba keitas į maldingą gyvenimą 50c.
- Pokilis Szventųjų „ „ 15c.
- Isguldymas metinių swenczių labai naudinga knigėlė 10c.
- Mokslas Rymo kataliku „ „ 40c.
- Kas yra griekas? „ „ 15c.
- Nekaltybė „ „ 20c.
- Vartai dangaus „ „ 15c.
- Pekla, arba amfinas pragaras „ „ 75c.
- Ariekla yra nūdai; su ilustracijomis 30c.
- Garsas apie bajeibes Diewo sūdo 25c.
- Raktas į dangų „ „ 15c.
- Didžioji nedėlia „ „ 5c.
- Kaip Sumenija nuspakajiti „ „ 15c.
- Vadovas į dangų „ „ 40c.
- Prišigatavojimas ant smercato „ „ 40c.
- Draugija dėl duszių „ „ 5c.
- Lietuviszkos mėsios „ „ 10c.
- Kasdieninės Maldos 5c.

Notos dėl partapijono.

- Varpelis [valcas] 20c. Dėdienė [poika] 30c.
- Sudiev [masurka] 40c.

Paveikslai [abrozai].

- Kražių skerdynė 50c. Paveiklas Gedimino 30c.
- Paveiklas Vytauto 25c. Paveiklas Litanijos 25c.
- Visoki Abrozėliai su maldelėmis po 5centus.

KNINGOS

ŁOCNOS SPAUSTUVĖS.

- Lietuvos istorija, nū seniausią gadylių iki Gedimino D. L. K., paraszta 1850 m. Simano Dankanto. Kniga pirma, gaunama už 1,50c.
- Budas Senovės Lietuvų Kalėnų ir Zemalcių parasztes Simano Dankanto, gaunamas už 1,00.
- Istorija Katalikų Bažnycios, „ „ 1,00.
- Europos Istorija su siamaplais „ „ 50 ct.
- Lietuviszkos Dainos isz visur surinktos 200c.
- Pasakojimas Antano Trešniko paraszė vyek. Zemalcių Motiejus Valanciauskas, 25 ct.
- Ponas Bartkus, paraszė kun. A. Burba, 20 ct.
- Dievaltis, apysaka szios gadynės 1,00 ct.
- Apleka Diewo „ „ „ \$1,00.
- Aukso Versis, labai pulki drama „ „ 20 ct.
- Du puikus apyszymaj apie nedorybę zydo ir piktą augynimą wajku \$1,00.
- Eglė, žalczių karalienė ir isgriovimas Kauno pilies 1863 m., du puikus dramatai paraszti Aleksandro Guzucio, 25c.
- Gyvenimas Genavitės. Pamokinanti ir labai sujudinanti apysaka isz senovės laikų 50 ct.
- Historije grašios Katrukos ir jos visoki ateitikiimai 10c.
- Historije isz laiko Francuzkos „ „ „ 30c.
- „ „ vainos Afrikoj 30c.
- Iez po budelio kalavijo ir Kajimas, dvi puikios apysakos, ant lietuviszko perdėjo V. Stag. 40c.
- Istorija Septynių Mokintojų „ „ „ 50c.
- „ „ ir Lietuvos Sapnas 50c.
- Jurgis Milosetawskis „ „ „ 80c.
- Jnozapas Koniuszewskis, arba kankinimas Untjotų po valdžia maskolians 50c.
- Kabalas tarpinantis savyje visokius užminimus ir ant jų reikalaujanti ateskymą 10c.
- Konstitucija dėl darbinjkių „ „ 10c.
- Namelis pustelniko „ „ „ 75c.
- Nedorybes Rymo Ciesoriu, historije isz lajko ponawojimo Nerono 80 ct.
- Pujkus apyszymaj tikru ateytikimu isz czeau wajnos 1863 metu 40 ct.
- Prawadnikas angeliskos kalbos neahdar. \$1,00.
- „ „ „ „ „ abdarytas \$1,25.
- Pujkus apyszymas apie Lietuvą „ „ \$1,00.
- Rinalda Rinaldinas „ „ „ \$1,50 ct.
- Senovės apyszymas apie Duktery „ „ „ 50 ct.
- „ „ Filypo Karejwio 50 ct.
- Sumyszymas arba bajme tury dydeles akis 15 ct.
- Gykra tejojbe isz Suwaiku gubernijos 85 ct.
- Szwieca Diewo „ „ „ 65 ct.
- Titkus Perų Karalius, „ „ „ 25 ct.
- Ussystanawik ant to geraj „ „ „ 50 ct.
- Witasir Korynna historije isz lajko persekiojima Bažnycios S. per Deoklecijana 95 ct.